

SCHWEITZER JÓZSEF

Lösono tajvo – Boldog új esztendőt!

E szerény sorokban a legmelegebb jókívánások szólnak és szállnak kedves Hittestvéreink felé. Mindazokhoz, akik templomainkban fohászolnak vagy netán élemedett koruk folytán már otthonukban, vagy Isten ne adja, betegágyon keresik, kéri a Mindenható áldását.

Gyógyulást, erőt, egészséget, zavartalan új esztendőt kívánunk mind valamennyiüknek.

Micha próféta tanítása így szól hozzánk, mintegy új évi programot adva: megmondotta neked, ember (Isten szavaként), mi a jó és mit kíván tőled az Örökkévaló, a te Istened: azt, hogy cselekedd a jóságot és a szeretetet, és alázattal járj Isten előtt.

De mielőtt megkísérelnők e prófétai útmutatás némi kifejtését, emlékezzünk hálával az elmúlt év Istennek tetsző cselekedeteinkre.

Hálával gondolunk templomainkra, istentiszteleteinkre, zsidóságunk szerény, de öntudatos megvallásának számos alkalmára, s még inkább arra, hogy ifjúságunk immáron felnőtt fiatalembereként az utóbbi években egyre bensőségesebben kapcsolódott zsidó életünk vérkeringésébe.

Mit jelent mint új évi program a prófétai üzenet?

Egyszerűbben szólva talán ennyit: légy korrekt és szeretetteljes ember társaid iránt, de Istenhez még több kell. Óiránta lehajtott fővel, alázattal járj.

Úgy gondoljuk, megvalósítható, szép program, de jóakarattal kell hozzá. Ha végigtekintünk az elmúlt év történetén, ez a jóakarattal irányunkban nem mindég mutatkozott meg, sőt éppen az ellenkezője.

Holokausztiparról és egyéb rosszhiszemű, alaptalan badarságokról is hallunk, olvasunk.

Ezeket visszautasítjuk.

Az emberiség, Európa, s benne a magyar zsidóság legszörnyűbb tragédiájáról ilyen módon szólni gyalázat. A szégyen visszahull a gonosz gondolat kiagyaloira.

Hadd írjak le erről egy személyes családi emléket.

1944. március 19. a német megszállás napja. Édesapámmal természetesen az izgatott beszéd témája. Ezek bennünket meg fognak ölni! – mondom apámnak.

Ő feleli: édes fiam, téged nagyon és joggal megrendít a német, a szlovák, a lengyel zsidóság szörnyű sorsa, de azért ne feledd el, Magyarország: jogállam. Egy jogállamban ilyen szörnyű rettenetekre azért nem kell gondolni. Sok minden nehézség fog reánk hullani, de olyan rettenetől, amit te gondolsz – mondta apám –, nem hiszem, hogy tartanunk kell.

Maguk a zsidók, az érintettek, olyannyira hittek a jogállam eszményében, hogy a végső iszonyatra nem gondoltak.

Fájdalom, beteljesedett. E zsinagógai évben, hetven éve.

De mi, akiket ez a borzalom átszántott, nincsen nap, hogy megfeledezzünk róla.

Nem felejtethem.

Sem a magam megpróbáltatásait, sem a családoméit, sem apámat, aki Károly király kitüntetésével mint tartalékos tiszt kényszerült utóbb a sárga csillagot feltűzni, s ezzel ment a halálba.

A jó remények mellett ez a szomorúság és rettenet is benne van a bekövetkező új év történetében.

Küzdünk a jóért, de ne feledjük a tragédiát.

TORDAI PÉTER

Emelt fővel az 5774. évben is

Amikor újrólévi köszöntő címe-ként leírtam a fenti évszámot, ambivalens érzelmek lettek rajtam úrrá. Egy nem zsidó ember szemében ez csupán egy szám, mely csak akkor kap jelentőséget, ha üzleti tranzakció ellentétele, esetleg valaminek a mértékegysége. Nekünk, hívó zsidóknak sokkal több ennél. Ne csak arra gondoljunk, hogy ennyi év alatt hány ország mennyi zsidó közösségében hangzott el e dátumot megelőző napokban az ősi jókívánás: sáná tová tikátévu. Ez önmagában is csodálatos szám. Ha ehhez hozzágondoljuk azt is, hogy a bibliai időktől kezdve máig hány-szor hangzott el az újévi jókívánás

úgy, hogy közben testvéreink száműzetésben, bujkálásban, pogromok által kiirtott családtagok és barátok hiányában mondták el, még csodálatosabb. Mi már természetesnek vesszük, hogy ilyenkor, a Gergely-naptár szerinti ősön, máig felhangzik a köszöntés: sáná tová tikátévu. Még az 1948 óta létező és – Istennek hála – egyre erősödő Izraelben is így köszöntik egymást az emberek, legfeljebb a jelenet megdöbbentő: a fiatalok csak egy kézzel tudják testvéreiket megölelni a jókívánás mellé, mert másik kezükben a fegyvertartják, az állam fennállása óta állandósult háborús veszély miatt. Mi, budapesti zsidók a diaszpórában élő egyik legnagyobb funkcionáló közösségként hagyományosan

HEISLER ANDRÁS

„Taníts meg jó ítézőképességre és tudásra...”

Az őszi Nagyünnep kapcsán az Új Élet hasábjain a Mazsihisz és a BZSH elnökei minden esztendőben felkérést kapnak arra, hogy köszöntsék az újság olvasóit, s egyben a magyarországi zsidóságot. Komoly kérdés a mindenkori elnökök számára, írásukban mennyit szenteljenek az ünnepek magasztosságának, s mennyit a közélet földi valóságának. Nincs recept a helyes arányra: ez legfőképp a cikk írójától, a szervezet aktuális állapotától, de olykor magától az olvasótól függ, aki saját szubjektumán keresztül közelíti meg az írást, s alkot véleményt arról, vagy annak szerzőjéről.

Annyi bizonyos, hogy az elmúlt esztendő kevésbé szolgált a magasztosságról; sokkalta inkább a zsidó belpolitikától, közéletünk zűrzavarától, esetenként belső széthúzásainktól volt hangos. Közéleti térszűrésről, átláthatatlan gazdasági ügyekről, visszahívási és választási bonyodalmakról zengett a sajtónk. S közben közösségünk szinte minden tagjában egyre erősebben jelent meg az igény a nyugodt építkezés, a higgadt, ám markánsan irányított változás, az elkötelezettség és a felelősségvállalás iránt. A zsidó vallás ugyanis az ember szabad akaratát az emberi felelősség alapjának tekintti.

Aki kicsit is betekint a magyarországi zsidóság elmúlt 150 évének történetébe, azzal szembesül, hogy a közéleti viharok nem kímélték eleinket sem. Stern Samu 1926-os visszaemlékezése pontosan idézi, mikor a Pesti Izraelita Hitközség és az egész zsidóságot hivatalosan képviselő Izraelita Országos Iroda között a hatalom és az elsőség kérdésében elkeseredett harc dúlt. A két szervezet megfeleltethető a mai BZSH-nak és Mazsihisznek, a történelmi analógia tanulságaiból merítenünk kell.

De elkeseredett harcra a két szervezet között ma nem kell számítani. A Mazsihisz és a BZSH elnökei régi közéleti „harcostársak”, a két szervezet tisztségviselőinek pedig az együttműködést kell biztosítaniuk. Ugyanakkor a feladatok markáns szétválasztása garan-

cia lehet arra, hogy a közösségünket szétziláló múlt századi események ne ismétlődhessenek meg. A vita meg tradicionálisan a zsidó közösségek sajtója, hiszen a zsidó vallás a vallását gyakorló zsidó ember életében egy dolog kivételével szinte mindent leszállít: ez az egy dolog azonban a szabad gondolkodás maga. Ezért friss elnökként arra szeretném kérni e sorok olvasóit, hagyjuk abba az önmarcangolást, fejezzük be egymás bántását, emeljük fel büszkén a fejünket, és mutassuk meg országunk-világnak azokat az értékeket, melyeket évtizedek óta képviselünk, vagy melyeket az utóbbi negyedszázadban létrehozunk. Kelet-Közép-Európa legjelentősebb zsidó intézményhálózata, működő zsinagógáink olyan értékek, melyeket közösségünknek sikerült átmentenie vagy megalkotnia a gyűlölet korszaka után, majd negyven év vallásellenes diktatúráját követően. Ezek történelmi sikerek, amit az sem kisebbít, ha ugyanazon intézményeink működésének színvonalát még emelnünk kell, ha ugyanezen zsinagógáink valláséletét még erősítenünk szükséges.

Közlekednek a Félélmetes Napok, zsinagógáinkban felhangzanak a sófárok ősi dallamai, közeleg tisri hó első két napja – ros hasáná, azaz a zsidó újévi ünnepe. A sófárok, ezek a különös ősi hangszerek mintegy egybehívják a zsidó közösség tagjait az emberi gyarlóság és törpeség feletti töprengésre, a

lelki megtisztulásra. A Mindenható ezen a napon teremtette az első embert, s ezen a napon dönti el, mi lesz a sorsa a világ összes teremtményének. Majd jom kippur előestéjén, a Kol Nidré hagyományos dallamainak megszólalása előtt zsinagógáinkban a közösségek vallási vezetői ünnepélyesen kijelentik: ezen az istentiszteleten részt vehetnek azok is, akik zsidóságot önként vagy kényszerből elhagyták, s más hitre tértek.

A rohanó világban a zsidó emberek a Félélmetes Napok alatt kicsit megállnak, félreveszik sűrű munkahelyi és közéleti feladataikat, s megbánják bűneiket – mindazokat, melyeket hazugsággal, megvesztegetéssel, gúnyolódással, gögősséggel, üres beszéddel, kacér szemekkel vagy bármi mással egymás vagy az Örökkévaló ellen elkövettek –, és tiszta szívvel, megtisztulni vágyó lelkiismerettel fogadják a Mindenható akaratát.

Idén „gazdag” ünnepünk lesz: van mit megbánnunk! De lehet reményességünk is. Mert a Félélmetes Napok egyben a remény napjai is. Közösségünk egy nagyon nehéz időszakot követően, rendkívül bátran, a változásra szavazott. Megtartandó és megőrzendő tradícióink mellett új közéleti szerepre, új felelősségvállalásra voksoltak a küldöttek. Bátorosan és elszántsággal kell a régi beidegződésektől való elszakadáshoz, a transzparencia

(Folytatás a 2. oldalon)

SCHÖNER ALFRÉD

A „tökéletes kövek”

אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלוךך

דברים כז .1

AZ EMLÉKEZÉS KÖVEI

1. „Ich bin ein Jude in Berlin...” – fordult felém Berlin egyetlen glatt kóser éttermének tulajdonosa. A hangja őszinte, öntudatos és

büszkeséggel teli. Étterme alig néhány száz méter távolságra található a főváros legnagyobb mártíremlékművétől. Berlin szívében, a komor emlékü történelmi helyek árnyékában építették fel Európa legnagyobb holokauszt-emlékművét. 2005-re készült el az amerikai építész, Peter Eisenman tervei alapján.

A tizenkilencezer négyzetméter alapterületű, betonból, kőből épített Emlékpark, amely nem kevesebb, mint kettőezer-hétszázötvenegy emlékoszlopot foglal magába. A döbbenetes látvány megrendítően emlékeztető. Hullámzó, végtelennek tűnő betontenger ez, melynek egyes kövei között úgy mond a „kever avot” micvájának tehetsége, ahol az egyes emlékek között két ember is elfér, miközben ott sétál, és keresi az utat. A kivezető utat a végtelenből, a végtelen tragédiából.

Szavakkal nehezen érzékeltethető e látvány. Monotóniája, egyhangúsága, sematikus szürkesége mégis elgondolkoztat, emlékeztet, és átél élményeket elevenít fel.

(Folytatás a 2. oldalon)

Táslich. Vessük bűneinket a folyóba

(Folytatás a 2. oldalon)

SCHÖNER ALFRÉD

A „tökéletes kövek”

(Folytatás az 1. oldalról)

Sokszor hallott tragikus eseményekre asszociál. Amikor ott jársz, úgy tűnik, szinte nem lehet kijönni belőle. Fogva tart az emlékezet, a fájó, a tragikus történelem.

Hullámzó sírkötenger. Monumentális mártíremlékmű Berlin szívében

Elhagyva e fájó színteret, Berlin egykori hatalmas központi zsinagógája felé vesszük utunkat. Valamikor több mint háromezer-öttszáz ember fért be. A világ legnagyobb zsinagógája volt.

2. Ma csak körvonalaiiban létezik, s kegyeletbelső múzeumként csalogatja a látogatót. Hallgatóinkkal együtt zarándokoltunk lehorgasztott fővel, amikor egy kőben botlottam meg. „Botlatókőben”.

Gunther Demnig szobrász ötlete volt a „botlatókő” megvalósítása, majd elterjesztése szinte egész Európában. Tízszáz centiméteres négyzetek ezek, s rajtuk név, az elhalálozás időpontja. Az egykoron meggyilkolt hittestvéreink utolsó lakhelye elé helyezik el ezeket a botlatóköveket, hogy egy pillanatra állj meg, emlékezz, és gondolkodj!

Gondolkozz, és emlékezz!

Botlatókövek Berlinben (a szerző felv.)

Mit tettek akkor népünkkel! Mi lett a sorsuk? Szerencsére Európában nagyon sok helyen található botlatókő. Magyarországon tizenkilenc városban is. A fővárosban tizenegy kerületben. Eddig Európában több mint húszezer botlatókövet helyeztek el. Ilyenkor, a Nagyünnep környékén, közel a Mázkirhoz, első feladatunk az emlékezés. Rájuk, akiknek vagy van emlékművük, vagy nincs, azokra, akiknek emlékét, nevét kőbe vésték, s azokra, akiknek még emlékük sincs, vagy nevüket sem ismerjük.

AZ EGYSÉG KÖVEI

3. A harmadik kő szentírás forrása, amelyet ünnepi üzenetként testvéreim figyelmebe ajánlok, Mózes I. könyvének 28. fejezetében található:

וַיִּצְאֵם מִבְּאֵר שֶׁבַע נֶלֶךְ תַּנְהַנָּה. וַיִּפְגְּעוּ בְּמִקְוֵם. וַיִּלְךְ שָׁם כִּי בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמִּקְוֵם. וַיִּשֶׁם מִרְאשֵׁי וַיִּשְׁבַּע בְּמִקְוֵם הַהוּא. וַיִּחַלֵּם. וַהֲרָה שֶׁלֶם מִצֵּב. אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ. מִגֵּי עֵשְׂמֵימָה. וַהֲרָה מֵלֵאנִי. אֱלֹהִים עֲלֵי. וַיִּרְדּוּ בַּבַּיִת.

„S kijött Jákob Beér-Sevából, és elérkezett Háránba. S amidőn elérkezett arra a helyre, lefeküdt ott, mert már lement a nap. És akkor a helység kövei közül vett egyet, a feje alá tette, és azt látta, hogy égig érő lajtorja áll előtte, amelyen angyalok fel-le máskáltak.”

A szentírás szövegben találjuk a kifejezést:

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמִּקְוֵם

– és „vett egyet a helység kövei közül”.

A helység kövei...

E két szó gondolatra inspirálja a különböző korok kommentátorait. Rási a következő kommentárt fűzi a textushoz:

הַחֲתוּמֵי מְרִיבוֹת זֶה אֵת זֶה וְזֶה אֲוֹמְרֵת: 'עֲלֵי יִיחַ צִדִּיק אֶת רֵאשׁוֹ, וְזֶה אֲוֹמְרֵת: 'עֲלֵי יִיחַ מִיֵּד עֲשָׂאן חֲקֵבָה אֲבָן אֶחָת

„Perlekedtek egymással kövek, melyikre hajtsa fejét az ősatya? A Mindenható ekkor egyesítette a köveket.” Ez a tizenkét kő Izrael népének tizenkét törzsét szimbolizálja!

És ezekből, a tizenkét különálló kőből egyetlen kő lett.

Egyetlen kő, egyetlen nép.

Az egység kövéről beszél itt Rási, a középkori gondolkodó.

A megvalósítandó álomról.

Egy örök óhajról.

Népünk egységének megteremtésének szükségességéről.

A hagyomány szerint ahol Jákob álmot látott, ahol követ tett, az egység követ a feje alá, később ott történt az „ákédá”, majd ott épült fel a jeruzsálemi Templom. A Szentély.

שְׁבִית הָאֱלֹהִים הוּא זֶה שִׁיחַן לֵאבֹן. הוּא יוֹפִיעַ בְּעוֹלָם הוּא בֵּאֵבָן מִקְוֵשֶׁת. אֲבָן שִׁמְנֵה יוֹשֶׁתֶת הַמִּקְדָּשׁ

Ott állt a szeretet, az áldozat örök szimbóluma, az elpusztíthatatlannak hitt Templom.

A Szentély.

Nagyünnepi előkészületeink idején, az önvizsgálatra való felkészülés óráiban, az egység szükségességét hangsúlyozzuk.

Hogy ne legyen széthúzás, hanem együttesen valljuk:

כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לַזֶּה

Felelősséget kell éreznünk egymásért!

Egy nép vagyunk, és egy ütemre ver a szívünk.

Ünnepi t'filánkban olvassuk:

״וַיַּעֲשׂוּ כֹלָם אִגוּדָה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן בְּלִבָּב שְׁלָם״

Istenhez száll a fohász, hogy egyesítse az Ó százféle népét, úgy, hogy a sok szín egymás mellett éljen! Ne egymás ellen éljen!

A színek harmóniája egymást gazdagítsa, és tegye szebbé egyre bővülő és ugyanakkor egyre több gondal küszködő világunkat.

A színek harmóniájával megteremthető, létrehozható, újrateheremthető az a hatalmas szívárvány, amely az Isten és ember közötti szövetséget hivatott jelképezni.

אֲבִינוֹ שְׁבַשְׁמִים צוֹר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֵלוֹ

Mennei Atyánk, Világ Alkotója, Izrael Szirtje és Megváltója. Tekints le reánk a magasságokból, fogadd el elhangzott és elhangzó imádságainkat. Atyánk, Királyunk! Nyisd meg az ég kapuit imádságaink előtt, s írd be valamennyiünket az Élet Könyvébe. A Világ Alkotója részesítse áldásban közösségünket, asszonyainkat, férfainkat, idősebbjeinket és fiataljainkat egyaránt. Külön hallgassa meg a Világ Alkotója áldáskérésünket azokért, akik betegségük miatt nem lehetnek zsinagógában.

A magyar zsidóság őrzi helyi hagyományait, s felelősséggel kívánja óvni évszázadok szellemi kincseit! Atyánk, Királyunk!

Fogadd imádságainkat! Te ismered szívünk rezdüléseit! Hozz gyógyulást a betegeknek, vigasztalást a gyászolóknak, segítséget az elesetteknek, biztatást a reménytelenség foglyainak. Békességet a lelkekben! Nyugalmat Óseink Földjén, Izraelben! Megértést és fejlődést itt, e Honban.

E gondolatokkal köszöntöm Testvéreinket, és kívánom, hogy a Világ Alkotója írjon be bennünket az Élet Könyvébe, fogadjon „kegyesen és irgalommal” fohászainkat.

כְּתִיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה!

HEISLER ANDRÁS

„Taníts meg jó ítélőképességre és tudásra...”

(Folytatás az 1. oldalról)

megteremtéséhez, a más zsidó szervezetek felé történő nyitáshoz, az újszerű együttműködéshez. Évezredek kerestül a zsidóság egyik megtartó ereje a tradíciók megőrzése mellett a jelenkor változásaihoz történő igazodás volt. A Tóra szentsége ma is a zsidóság gondolkodásának központi eleme, s ezen ne kívánjon változtatni senki.

De szerveztünk felépítése, belső mechanizmusaink, közéleti kapcsolataink változásért kiáltanak. Halljuk meg e változás igényének hangját, és most, hogy jönnek a Félelmetes Napok, csöndesedjünk el, hisz a csöndben a halk üzenetet is könnyebb meghallani, érezzük meg az ünnep szelíd, jövőben bízó reményét, és zsinagógáinkban, családi otthonunkban köszöntjük egymást az újesztendei jókívánságunkkal: sáná tová tikátévu, legyetek beírva boldog esztendőre!

TORDAI PÉTER

Emelt fővel az 5774. évben is

(Folytatás az 1. oldalról)

elmondjuk. Volt idő, amikor fülbe kellett suttogni vagy jelbeszédbe csomagolni, de politikai rendszerektől függetlenül valamilyen formában mindig felhangzott az újévi jókívánság: sáná tová tikátévu.

Egy évforduló mindig kicsit a mérlegkészítés ideje is: milyen volt az előző, az 5773-as év a pesti zsidóság számára? Én hívó zsidó emberként, magyar állampolgárként, a BZSH nemrég megválasztott elnökeként, valamint a Mazsihisz elnökeként – már csak velem született optimizmusom okán is – azt mondom, soha rosszabbat. Igaz, hogy az előző évben hallhattunk először a felszabadulás óta magyar parlamenti képviselő szájából Auschwitz szörnyűségeit kétségbevonó felszólalást, zsidó származásúak összeírását kínáló javaslatot, majd az ezt követő ügyészégi közömbösséget, de én mégis szívesebben emlékezem az előző évből sok minden másra. Például arra, hogy leraktuk Csepelen egy új zsinagóga alapkövét, megszületettük számtalan meglévő zsinagógánkat, rendbe hoztuk elfeledettnek elkönyvelt temetőink néhányát, megrendeztünk számtalan zsidó

kulturális fesztivált, valódi tömegmozgalommá alakult az Élet Menete, és nem utolsósorban bennünket ért a megtiszteltetés: Budapesten tartotta közgyűlését a Zsidó Világkongresszus.

Mikor valamennyi budapesti hittestvéremnek – akár templomi közösség tagja, akár csupán lelkében éli meg zsidóságát – sáná tová tikátévu kívánok, tudom, hogy az előttünk álló 5774. év sem lesz könnyebb. Következtesen, akár ellenszélben is a Mazsihisz vezetésével, a rabbikar halachikus segítségével az újjáélesztett országos és budapesti hitközség vezetése nevében ígérem: mindent megteszünk, hogy a magyar és azon belül a budapesti zsidóság méltó legyen legszebb vallási hagyományaihoz, és ne elviselt sorsként élje meg zsidóságát.

Kívánom valamennyi budapesti hittestvéremnek, időseknek és fiataloknak, férfinek és nőnek, hogy 5000 éves hagyományainkat folytatva és gyermekeinknek és unokáinknak továbbadva, vallásukra büszke magyar állampolgárként, emelt fővel, egészségben, szeretetben és sikerekben élje meg majd az 5774. zsinagógi esztendőjét.

Sáná tová tikátévu!

Köszönjük, Szombathely!

„A mellékelt kiadvánnyal nem titkolt célunk a figyelemfelkeltés, amit első sorban hittestvéreinkkel, barátainkkal szeretnénk megosztani.” E sorok kíséretében szép kivitelű prospektusokat kapott szerkesztőségünk, amit ezúton köszönettel nyugtázunk Márkus Sándor elnök úrnak.

A kiadványok között a helyi Bernstein Béla Kulturális Központ csodálatos szépségű képsorozatot, a hitközség különböző intézményeinek leírását, valamint az augusztus 23-tól 25-ig tartó sokszínű kulturális program bemutatását láthatjuk.

Csak így tovább, Szombathely!

Izrael: 2014. április 23.–május 1.

„Izraelben otthon vagyunk!”

20 éves a Salom Klub! A Bálint Házban működő nyugdíjasklub már több sikeres csoportos utazás megszervezésének tapasztalatával áll a nyugdíjasok és hozzátartozóik rendelkezésére. Ismerve a különleges igényeket, a kényelmet, a biztonságot igénylő utazók szokásait, odafigyelünk a gazdag program mellett a nyugodt körülmények megteremtésére is. Számos referenciával rendelkezünk. Előzetes csoporttalálkozó megszervezésével lehetőséget teremtünk a csoporttagoknak arra, hogy megismerhessék egymást még az utazás előtt. Akinek igénye van szobatárskeresésre, nekik ebben is segítséget nyújtunk.

Jelentkezni lehet: a Bálint Házban (Salom Klub), Repper Rita koordinátornál, személyesen (Bp. VI. ker., Révay u. 16., munkanapokon 12 és 17 óra között) vagy telefonon: 06-1-311-6669, 06-1-311-9214, valamint elektronikus úton: repper.rita@balinthaz.hu, www.balinthaz.hu

Program: érkezés Tel-Avivba, folyamatos programok, kirándulások, latrumi erőd, trappista kolostor, látogatás a Ben Gurion-emlékházban, körülnézünk Yaffo és Tel-Aviv piacain. Sétahajózás a Kinereten, Yardenit, Tabha, Caperneum. Haifa-Bahai kert, barangolunk kicsit Akko (Acre) óvárosában. Bor- és csokoládékóstoló Tisbiben. Városnézés Tiberiasban. Tiberiason – szombatfogadás a hotelben. Jeruzsá-

lemben Olajfák hegye, Jad Vasem, Herzl-hegy, Óváros, Kotel, Kneszet. Esti buszos városnézés. Holt-tengeri fürdőzés. A masszadai erőd megtekintése. Eilat-on az Ócenárium meglátogatása. Kirándulás Petrába, fakultatív program, ennek részvételi díja helyben fizetendő. Utazás: az EL AL izraeli légitársaság menetrend szerinti közvetlen járataival Budapest–Tel-Aviv/Eilat–Tel-Aviv–Budapest útvonalon. Idegenvezető: a teljes út alatt a TSTours Utazási Iroda többéves tapasztalattal rendelkező, Izraelben élő idegenvezetője kíséri a csoportot.

A részvételi díj tartalmazza:

- szállás 3*, illetve 4*-os szállodában, elhelyezés 2 ágyas szobában (egyágyas szobát felár ellenében biztosítunk)
- félpanziós ellátás (büféreggeli és svédasztalos vacsora)
- balesetbiztosítás
- transzferek (légkondicionált busszal)
- belépők ára, valamint a borral való

A részvételi díj nem tartalmazza a fakultatív program költségét. Részvételi díj: 1450 \$ vagy 350 000 Ft. Részletfizetési lehetőség. Repülőjegy (illetékel): 75 000 Ft (2013. szeptember 15-ig fizetendő). Sztor-nóbiztosítás: 21,75 \$ (opcionális)

125 éves a Frankel zsinagóga

Ünnepség a „8” jegyében

„A legtöbb zsinagóga homlokzata felkerül egy mondat, idézet Mózes II. könyvéből: Veaszu li mikdás, vesohánti betoham, azaz: És építetek nekem szentélyt, hogy közöttetek lakozzam. A Frankel homlokzatán ez a mondat nem szerepel. A Frankel Leó úton jelmondat nélkül is otthonra lett egy közösség, egy gyülekezet immár 125 éve.

125 éve a környéken élő kereskedők, iparosok használták a templomot, napjainkban a főváros, sőt az ország számos pontjáról érkeznek hitüket gyakorlók szombafogadásra vagy nagyobb ünnepekre. Olykor kicsinek bizonyul a zsinagóga. Ha körülnézünk, látható, hogy szinte minden korosztály képviselteti magát: pár hetes csecsemők, óvodások, iskolások, többgenerációs családok együtt követik az imakönyv aktuális szövegét.” (Forrás: Frankel 125)

Dátumra pontosan a 125. évfordulón két napos eseménysorozatnak adott otthont a zsinagóga.

Elsőként ünnepi ülésre telt meg az emeleti díszterem. A körzet rabbija, Verő Tamás köszöntötte a jelenlévőket, majd felolvasta Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi levelét, aki egyebek mellett ezt írta: „Zsinagógájuk közel áll szívemhez, abban sokszor helyettesítettem boldogult Benoschofsky Imre főrabbit, kultúrtermében gyakorta hallgattam bold. Heller Bernát professzor feledhetetlen előadásait szombat délelőtti istentisztelet után a Misnából, egy hétköznapon pedig a Szentírásból. Gyakorta hallgattam a mártírhalált szenvedett Vidor Pál vonzó prédikációit. Ő maga is gyakran jelen volt Heller professzor bibliai előadásain, melyek minden hallgatóra mély benyomást tettek. A lelkesült hit és a szinte utolérhetetlen tudás egyesült azokban. Ezeket a gondolatokkal kérem további eredményes munkásságukra a Mindenható áldását.”

A körzet elnöke

Ezután Tordai Péter, a zsinagóga világi vezetője (BZSH-elnök és a Mazsihisz alelnöke) üdvözölte mások mellett Ilan Mor, Izrael Állam magyarországi nagykövetét, Gér András Lászlót (Emberi Erőforrások Minisztériuma, Egyháziügyi Államtitkárság Kabinet), Láng Zsoltot, a II. kerület polgármesterét, az Erdő Péter bíboros képviselőjében megjelent Szeidl Péter atyát, Ernyey László egyháziügyi tanácsnokot, Deblinger Eduárdot, az ortodox hitközség elnökét, Heisler András, a Mazsihisz elnökét, a megjelent rabbikat, a budapesti és vidéki hitközségek elnökeit.

Majd az elnök beszéde következett, ebből idézünk. „1888. VIII. 8-a, 8 óra. Ez a számmisztikai fejtörőnek tűnő számkor nem más, mint az a dátum, amikor megnyitották az akkori Zsigmond, ma Frankel Leó úti zsinagógát. Fellner Sándor építész tervei alapján akkor nyitotta meg kaput ez az imaház, amikor a magyar zsidó-

ság számára vesztéres esztendő köszöntött be. Tudniillik ez az évtized volt a tisztaeszletri per idősza. Bár a perbe fogott és ártatlan hittestvéreinket a zseniális ügyvédi munka felmentette, de a vérvád hamis mítosza levakarhatatlan stigmaként rajta maradt a magyar zsidóságon, olyannyira, hogy egyesek még a 21. században sem szégyellnek kísérletet tenni leporolására. De ez a nap nem a panasz napja, hanem az ünnepé.

Szinte megnyitása óta idejárnak e zsinagóga felé ragaszkodó elkötelezett hívek, akik imáikkal, de ha szükséges, adományaikkal is támogatják azt.

Ma a fiatal generáció vette át a budai zsidóság vallási vezetését Verő Tamás személyében. Az ORZSE volt növendéke már a 21. század szellemében és eszközeivel próbálja ősi hitünk hagyományait gyakorolni és átültetni a mai kor zsidó ifjúságának. Nincs könnyű dolga, ez nagy kihívás, és különösen nehéz egy olyan világban, ahol már egy generáció úgy nőtt fel, hogy nem kapta családi örökségül hitének gyakorlását. A mai fiatalok életét a tanulás és a munkahely utáni hajsz mellett ezernyi olyan impulzus éri, ami nem a zsinagóga felé tereli őket. Éppen ezért, hogy ne rendelekekkel vagy kötelező iskolai penzummal kelljen vallásosságra szoktatni őket, különleges eszközökre van szükség, hogy otthon érezzék magukat e szent falak között, és egy idő után természetes igényük legyen, hogy rohanó világukban egy ima erejéig e zsinagóga falai között békére leljenek. Ez persze csak rabbijuk segítségével lehetséges.

Egy kötet az alkalomra

Az elnök gondolatai után Hrotko Larissa a jelenlévők mindegyike által kézbe kapott „Frankel 125” kötetnek a Mazsók, a Mazsihisz, Óbuda-Békásmegyer polgármestere és a II. kerületi önkormányzat támogatásával történt megjelenéséről, annak létrehozóiól beszélt, kiemelve, hogy együtt bábáskodhatott fölötté az ország egyik legjellegzetesebb zsidó írójával, Deutsch Gáborral. Nélküle ez a könyv a budai zsidókról személtelen maradt volna, írásával kedves arcának lenyomatát kölcsönözte a gyűjteménynek.

Sokan tudják, hogy gyakrabban írok a „zsidókról”, és ritkábban a „zsidóságról”, mert elsősorban az ember egyénisége érdekel. A budai történelmi kötetünk mégis a zsidóságról szól. A zsidóság akkor van, ha az egyes zsidók képesek a közösségért – végül is Izraelért, a szó szűkebb és tágabb, vagyis a bibliai értelemben – áldozatokat hozni. Történetünk elsősorban ilyen emberekről íródott. Azokról, akik előttünk már visszatértek a Mindenhatóhoz, és azokról, akik még nem teljesítették feladatukat.

Unokáimról tudom, milyen szívesen hallgatnak a gyerekek történeteket az őseinkről. Persze senki sem

„Elrejtett” zsinagóga

garantálhatja, hogy az ükanyánk igazat mesélt a nagyinak, és hogy a családban valóban előfordultak lengyel grófok is. De ugyan mit számít ez valójában? Őseink méltóságát kívánjuk kiemelni minden kis történettel. Mert az embernek büszkének kell lennie őseire és a múltjára. A múlt, bármilyen szörnyű is, sohasem szégyen, hanem egy kiaknázandó kincs. Ha jól tudom, ezt is éppen az egyik izraeli író, Appelfeld mondta valahol!

Egy rövid mondatnál szeretnék megemlékezni a munka közben elhunyt Schäffer Lászlóról, aki fotóival súlyos betegen is hozzájárult kötetünk megjelenéséhez. Köszönöm a közösség tagjainak mindenkori segítőkészségét, támogatását és érdeklődését, és kívánom mindenkinek, hogy érezze jól magát zsinagógánk jubileumi ünnepségén!

A polgármester

Ezután a kerület első embere, Láng Zsolt lépett a mikrofonhoz. Miután tolmácsolta az önkormányzat tisztségviselőinek jókívánásait, beszélt zsidó értékekről, hagyományról és kultúráról, melyek szebbé, tartalmasabbá teszik a hétköznapokat és az ünnepeket. Szólt az alapítás évéről, a zsidóság életében bekövetkezett tragédiáiról, és azokról az időközben felnőtt fiatal, egészséges nemzedékekről, melyek a zsinagógát látogatják. A polgármester kijelentette, hogy mint eddig, a jövőben is számíthatnak önkormányzati támogatásra, végül tisztelettel köszöntötte az ünnepi esemény kapcsán a közösség elöljáróit, tagjait.

A Mazsihisz elnöke

Heisler András Mazsihisz-elnök következett, beszédét közöljük: „A budai zsidó közösség az 1868/69-es esztendő kongresszusát követően megőrizte önállóságát, sőt, Budapest 1873-ban történt egyesítését követően is önálló maradt. Az erős és önálló budai közösség Fellner Sándor tervei alapján hozta létre ezt a ragyogó, neogótikus stílusú zsinagógát, melyet később építettek körül a hitközség bérházával.

Egy 125 éves épületben vagyunk, s köszöntjük az évfordulót. Ünnepeljük magat az épületet, a míves bejáratit, a nyugati homlokzat falpillejét, a hölgyeknek helyet adó karzatot, a gótikus ablakkereteket, a tetőzet csúcsdíszzeit, a virágdíszítéses stukkókat, a bejáratit lépcsősor eleganciáját, a meghitt hangulatú frigszekrény visszafogott kubaturáját, a szépséges bimát, a puritán padokat, a könyveket rejtő polcokat, az épületet alkotó téglákat, s az azokat magukba ölelő habarcsot.

A Mazsihisz és a BZSH a Frankel Leó úti zsinagógát ugyanúgy felújította, mint az elmúlt száz esztendő során szinte az összes budapesti zsidó templomot. Megőrizték az örök-

seget, s helyet adunk a jövő nemzedékének. Fontos s becsülendő tett ez mindnyájunk számára.

Ünnepeljük a 125 éves épületet, s nekem minduntalan talán az egyetlen olyan kötelező olvasmány szavai jutnak eszembe, melyet kivételesen mindnyájan szeretünk olvasni: Egri csillagok. Ott a könyvben a várkapitánynak volt egy mondata: »A vár ereje nem a falakban, hanem az emberek lelkében van.« A falak 125 évesek, de a budai közösség ennél is régebben alakult. A zsinagóga ereje sem a falakban, hanem a Tórában leírtakban és abban van, amennyit ebből a közösség megtart. A zsinagóga ereje nem a téglák és a habarcs kötésének erősségén múlik, hanem azon, hogy léteznek-e benne fiatalok, érkeznek-e sorban a többgenerációs családok, hogy léteznek-e tanítás meg talmud-tóra, hogy képesek vagyunk-e közösséggé kovácsolni a gyülekezetet. Tartalom és színvonal. Ez tudja erősíteni a falakat – e falakat is. S mikor ma ünneplünk, úgy gondolom, kevésbé az épületet, mint magát a sok tekintetben példátértéken működő Frankel közösséget köszöntjük.

Ha erős zsinagógákat akarunk, akkor erős közösségeket kell építenünk. Épületben a beton meg a téglák az, ami zsinagógái közösségekben a tradícióik követése, ami a gótikus, ólomkristály ablak, az közösségeinkben a transzparens, átlátható működés, ami a zsinagógában a frigszekrény meg a bima, az zsidó közösségekben az egymás iránti tisztelet és megbecsülés, ami az egyszerű padok, az a párbeszéd, helyenként a nyílt vita, ami a könyveket rejtő polcok, az a tanulás s az általa fejlődő egyének és a fejlődő közösség maga.

Tudni, honnan jöttünk. Ez nagyon fontos. Tudjuk, hogy a múlt század traumája olyan sebeket ejtett közösségünkön, melyeket ma is viselünk magunkon. Tudjuk, hogy a rendszer-váltást követő szinte forradalmi változások, a zsidó »reneszánsz« közepe az utóbbi húsz esztendő során mennyi sikerünk volt, mennyi eredményt értünk el, de azt is tudnunk kell, hány hibát követtünk el, vagy hány szörnyű vétket követtünk el, melyeket a zsinagógát akarunk, akkor saját magunkat is meg kell ismernünk, magunkat a saját helyünkön kell értékelnünk, s őszinte, szókimondó közösséget kell építenünk.

Benoschofsky Imrénék, a zsinagóga egykori rabbijának egy gondolatát idézem:

»Ha a neológia nem kényelmeskedő, szégyenlős és mimikri módon menekülő liberalizmus lenne, ha az üres a valódival tudnánk felcserélni, ha nem színtelenebbek, hanem zsidóbbak akarnánk lenni, akkor ma hívőbb és elevebb zsidó életünk lenne.«

Igen, megújulásra van szükségünk, s ezt a megújulást nem egy felkent vezetőtől, nem egy kiváló rabbinikus tekintélytől, nem az ügyvezetőtől, hanem a zsidó közösség eleve életétől és erejétől, a zsidó szervezetek együttműködésétől, s magától Izrael-től, a zsidó nép hazájától lehet várni. Igen, megújulásra van szükségünk, hogy a megmentett, felújított zsinagógák – köztük a Frankel Leó úti zsinagóga – valódi várakként s megtartó erőkként emelkedjenek ki a sokszí-nű zsidó forgatag értéket teremtő ékszerdobozából.”

A körzet rabbija

Ezt követően Verő Tamás rabbi lépett a mikrofonhoz, és egyebek mellett beszélt arról, hogy élete szorosan kapcsolódik ehhez a gyönyörű zsinagóga-hoz: „A szülem ebben a zsinagóga-ban tartották esküvőjüket. Ők voltak az első olyan házasságok, akik mindketten a háború után születtek, s az itteni chupá alatt fogadtak

örök hűséget egymásnak. Ide jártam 5-6 éves koromtól talmud-tórára Schöner Alfréd főrabbi úrhoz, itt volt testvérem lányavatása, báb micvája, és itt vagyok rabbi már 14 éve.” Köszöntője során hangsúlyozta: „És itt az új év, a sófár, a lelkiünkig hatoló hang, ami most 125 évnyi múltat is hordoz magában. Kérem, engedjék meg, hogy egy szinte magától értetődő dologról mondjak pár szót: ez a Bét Kneszet. A gyülekezet háza. Az épület, amely felidéri a zsidó múltat, a jelent, s bízunk benne: a jövőt is. A szörnyű, fájdalmas és a szívmengetően derűs, vidám percek és órákat. A zsinagóga nem létezhet közösség nélkül. Közösség nincs egyének nélkül. 1888. VIII. 8. óta sok-sok férfi és nő lépett be e falak közé, adott hozzá a saját és a körzet, a közösség zsidó életéhez. Közöttük is volt mindig egy Sárosi Éva, egy Arató Judit, akik életük és energiájuk nagy részét arra áldozták és áldozzák, hogy a zsinagóga-ba látogató, imádkozó emberek otthon érezzék magukat. Fontos ugyan, hogy ki a rabbi, a kántor, de közösség nélkül, szorgalmas munkatársak nélkül ez csak egy – ha mégoly díszes – épület lenne.”

Az izraeli nagykövet

A rabbit Ilan Mor követte a szóonkok sorában. A nagykövet beszélt arról, hogy mintegy két éve nagyon otthonosan érzi magát e falak között, kapcsolata a rabbi házaspárral, a külével kiválóan nevezhető. Hosszan méltatta tevékenységüket a hitélettel, az ünnepek megtartásával, a különféle, több korosztálynak szóló programoknál a jelentős számú fiatal és gyermek aktivizálásával kapcsolatosan, beszélt a rebekken könyvsorozatáról, melynek sikere Izraelben is elismert. Végül Isten áldását kérve, erőt-egészséget kívánt a közösség valamennyi tagjának.

A program folytatódik

Az est programja újabb helyszínen, a zsinagóga-ban folytatódott, ahol a Klezmerész együttes (Sós Judit – ének, Török Judit – ének, Zala Judit – hegedű, Kiglics József „Yossli” – klarinét, Temple Richárd – bőgő, Temple Roland – gitár, bendzó, Garai Péter – ütőhangszerek) adott kétrészes koncertet. Ezt megelőzően Schöner Alfréd főrabbi, az ORZSE rektora szólt néhány szót múltiról és jelenről, felidéri, amikor ezen a helyen 1961-ben először hívták fel a tórához. Beszélt évtizedes pasztorálásáról, híres elődökről: rabbikról és elnökökről. Elmondta, mit jelent, milyen emlékek idéz fel például egy-egy emléktáblára pillantania. Elismerését fejezte ki a körzet vallási és világi vezetőinek a hagyomány és a modernitás ötvözéséért, végül a Softim hetiszakasz néhány aktuális mondatát osztotta meg a jelenlévőkkel.

Visszatérve a koncertre, a zenészek repertoárjuk legjavát nyújtották, ezt bizonyította a folyamatos tapson túl a második részre kialakult szinte euforikus hangulat, ugyanis az Ale Bridert már a közönséggel együtt énekeltek, s a ráadás, a Hava Nagila során idős-fiatall körbevonatozta a padsorokat.

Másnap, pénteken délután, a zsinagóga udvarán mintegy százan tettek a jó hangulatért, a komfortérzet okán volt szőnyeg, puffok, szendvics, üdítő és zene... Az esti istentiszteleten Winkler Miksa, Kivovics Péter, Doff Imre és Nógrádi Gergely kántorok működtek közre. Sor került a „Törtélen Frankel Szív” elismerő oklevelek átadására is: Doff Imre, Doff Imréné, Tordai Péter, Arató Judit klubvezető, Sárosi Tamás gabe, Irsai Tamás, Salamon Hermanné, Editke (Singer Ödön főrabbi és Salamon Herman családtagja), Robicsek György (1951 óta jár a Frankelbe), Schmideg György, Kalmár Tamás részesültek a megtiszteltetésben.

Gál Juli

„Katerina” Emlékezés Bukovinára

A 125 éves évfordulót ünneplő Frankel Leó úti zsinagógai eseménysorozat keretén belül Hrotko Larissa ismertette Aharon Appelfeld: Katerina című, a Gabbiano Print Kft. gondozásában frissen megjelent kötetét.

„Zsinagógává avatlak, kis Szentélynek nevezlek! – mondtam, és befelé léptem. Bent a fény még erősebb volt, mint kint. Kinyújtottam a kezemet és kiáltani akartam az Egek Urához...” E mondatokkal üdvözölte a főhősnő, Katerina, Bukovina zsidó házainak romjait. A hosszú és embertelen büntetésből szabadulva megpróbált visszatérni régi életéhez, de azt nem – csak romokat talált.

Minden egyes kő egy-egy kedves ember emlékét jelentette, hiszen a barbár pusztítás nem terjedt ki az emlékezetre. Amíg él valaki a világon, aki emlékszik a sabbáti gyertyákra, a Kol Nidre méltóságos dallamvilágára, az ünnepi sütemények édes illatára, addig élnek a bukovinai zsidók is, akik valamikor e távoli hegyvidék szerves részét alkották.

Az író több nyelv után magyarra lefordított regényének kiadásával a budai Frankel közössége így módon is csatlakozik az emlékezéshez.

A kötet kereskedelmi forgalomban nem vásárolható meg, az érdeklődők forduljanak közvetlenül a Frankel-körzethez.

Maccabia – a közösség játéka

Ki ne álmodna arról, hogy egyszer rajthoz áll, de legalább nézőként ott lesz az olimpián?! A legtöbbünknek egyik sem jön össze, marad a tévé és a kényelmes fotel. Vagy a Maccabia, a „zsidó olimpia”. Ezt is négyévente rendezik meg, és ha a felhajtás nem is olyan nagy körülötte, attól még élményszámba megy.

Akit nem csapott meg az öltözők áporodott izsadságsgaza, az nem tudja, hogy milyen klassz dolog a sport. Ma már ezt kevesen gondolnák rólam, de egy időben nekifutásból indultam

tos, és nem a diadal. (Azt egyébként nem értem, hogy a Maccabia miért a „Gyorsabban, magasabban, erősebben!” coubertini szállóigét választotta jelszavául, hisz az ilyen jellegű közösségi játékokon inkább „a részvétel a fontos, és nem a győzelem” felkiáltás dukálna.)

Néhány nappal később életemben először hokimeccsre mentem, hol máshol teygen ilyet az ember, mint a forró Közél-Keleten. Izraelben egyetlen normál méretű hokipálya található, történetesen tőlünk 50 kilométerre északra, Metulán. Ez egy aprócska

hattam földivel, ahol erre végképp nem számíthattam.

Szerencsére a Maccabia szinte házhoz jött hozzánk. A hosszútávúzó- és triatlonversenyeket a Kineretnél rendezték, az utóbbi sportágban még három magyar induló is volt, szóval volt miért kilátogatni. Mondjuk ez csak így leírva evidens, mert a triatlonversenyeket hajnali hatkor kezdték el, viszont az odavezető utakat már ötkor lezárták. De ki korán kel, aranyat lel! Főleg ha a korai kelés ellenére ki bírja nyitni a szemét... Fotósként tobzódtam, annyit minden történt szinte egyszerre.

A versenyzőket több hullámban indították el, ami számomra azért volt előny, mert a tömegrajtos úszás a triatlon leglátványosabb eleme. Talán az egyik legemlékezetesebb és egyben a legemblematikusabb fotómat mégsem itt lőttem, hanem az öltözőzónában. A lázasan készülődő és bemelegítő sportolók között egy férfi reggeli imát mondott, ahogy azt kell, táleszben és imaszíjában. Így is lehet doppingolni.

Szemtanúja lehettem egy csúnya balesetnek is. A versenylebonyolítás itt sem volt világszínvonalú, például nem sikerült megoldani, hogy a nézők még véletlenül se keveredjenek be a versenypályára – ez leginkább a kerékpáros szakasznál volt hajmeresztő, ahol örült tempóban suhannak a versenyzők. Ahogy azt kell, egy amerikai srác totálba kapott egy fejkendős nőt. Csúnyán bukkot, jött orvos, mentős, mindenki, de szerencsére nem történt nagyobb baja, és taps kíséretében folytatta a versenyt.

Ennek kapcsán újabb kellemes meglepetésben volt részem, mert az egyik elsősegélynyújtó doktorról kiderült, hogy Magyarországon végzett, úgy beszél magyarul, mint a vízfolys. A verseny végén a célnál volt időnk dumálni. Elmesélte, hogy a magyar csajoktól tanult meg ilyen jól magyarul, imádja Budapestet, és nagyon hiányzik neki, hogy nincs, akivel ízesen káromkodhatna, mert szerinte káromkodni magyarul és arabul lehet a legjobban. Úgy tíz óra magasságán – a napszúrás határán – megállapítottuk, hogy ilyen időben tökéletesen örültség bármilyen testmozgás. Kisvártatva kiderült, hogy nem csak mi helyezkedtünk erre az álláspontra. Miután a versenyzők elkezdtek hullani, mint a legyek, a szervezők lerövidítették a versenyt, ami elég humánus megoldás volt a részükről, bár azok körében, akik épp a pályán rótták a köröket, okozott némi zavart a döntés – ők ugye nem erre készültek.

A triatlon nem az a sportág, amit fél kézzel lenyom az ember. Messze a legmegdöbbentőbb élményem volt, amikor a triatlonversenyen a vízből egy félkezu atléta emelkedett ki, hogy kerékpározással és futással folytassa a küzdelmet, amit asszisztensek segítségével tett meg. Elképesztő teljesítmény volt, le a kalappal előtte!

Az olimpiával ellentétben a Maccabián egy időben (de értelem szerűen általában elkülönítve) tartják az ép és a parasportolók versenyét (mint ahogy a korosztályos bajnokságok is), ami jól példázza, miben is különbözik egymástól egy professzionális és egy közösségi sportesemény. Az olimpia és a Maccabia között azért így is jó pár hasonlóság van: mindkettőt négyévente rendezik, több tucat sportágban osztanak érmeiket férfiaknak és nőknek egyaránt, az indulók között profi és tisztes amatőr is megtalálható, és ennek megfelelően mostanra mindkét torna hatalmasra hízott. A világ legnagyobb sportviadalán négyévente 12–15 ezer sportoló indul, a Maccabián ennek ugyan a fele, de ez is óriási szám, ha logisztikáról, szállásról, utaztatásról, étkeztetésről van szó. Az olimpiai mozgalom mostanra teljesen elüzettesedett, mert csak így lehet finanszírozni a megalomániát, amire azért mindannyian vevők vagyunk. A Maccabia közössége megtartotta ezen a téren a szüzességét, ennek megfelelően jóval kisebb költségvetésből valósítja meg a csak az olimpiához mérhető, nagyszabású

(Folytatás a 6. oldalon)

Szarvasról jelentjük

Camp Jichak – a zsidó családok birodalma

Június közepén a Manóra Közhazsnú Egyesület szervezésében ismét megrendezték a hagyományos családi tábor Szarvason. A keddtől vasnapig tartó program feledhetetlen kikapcsolódást biztosított a több mint 300 résztvevőnek. A kisgyerekekkel évről évre visszatérő szülők egymás között adják tovább a tábor jó hírét, a regisztráció megindítását követően néhány napon belül elfogynak a szabad helyek. Az egy hét alatt a gyerekeknek életkori sajátosságait figyelembe véve rendeznek programokat, s a szervezők gondoskodnak arról is, hogy a felnőttek se unatkozzanak. Ringató, zenés meseprogramok, Tündérmesék a főzni vágyóknak, Boszorkánytanya a kémiai kísérletek és búvárszmutatványok kedvelőinek, agyagózási, kreatív kézműves foglalkozások, vízi és szabadtéri torna – hogy csak néhányat említsék – várta a kicsiket és a nagyokat. A Beit Dávid épülete előtt játszótér és babamedencés park „épült”, odabent két kislabdás dühöngőszoba, légvár és játékokkal zsúfolásig megtöltött kuckó csábította a fiatalokat. A gyerekeket és egyéb témákat az esti főzéssel egybekötött tábor-tüzeknél beszélgethettek meg az anyák és az apák. A gyerekek minden elvégzett foglalkozáson matricákat kaptak, amelyeket a tábor végén, az ajándékbazáron válthattak be. A korcsoportos programok mellett akadtak az egész tábornak szóló rendezvények is, mint például a Kupolában tartott közös cirkuszi előadás vagy az ünnepeinkről szóló állomásos játék.

A táborban, mely Jichak Roth egykori táborvezető nevét vette fel a tavalyi évben, fontos szerep jut a zsidó hagyományoknak. A kóser étkezés mellett lehetőség van a zsinagóga rendszeres látogatására, közös tanulásra. A sabbát méltó megünnepléséhez Verő Tamás budai rabbi és felesége, Verő Bán Linda járult hozzá, zenés és játékos péntek esti kábbalát sabbáttal.

Az Andor Anna és Forgács György vezette csapat által életre hívott és évente tökéletesen kivitelezett családi Szarvas a magyarországi zsidó élet jövőbe mutató kezdeményezéseinek kimagasló példája.

Útikalauz stopposoknak, avagy a 2013-as szarvasi nagy utazás

Ezekben a napokban ért véget a hagyományos szarvasi Lauder/Joint Nemzetközi Zsidó Ifjúsági Tábor harmadik, egyben utolsó idei turnusa. A sors különleges adományának tudom be, hogy idén öt hetet tölthettem e különleges helyen, mely immár 24 éve szolgálja a világ zsidó közösségeit.

Ez a cikk mindarról szól majd, ami a rendhagyó mézeshetek során következett, ugyanis június elején a táborban álltam menyasszonyommal a chupá alá. Miután búcsút vettünk a velünk ünneplő rokonoktól és barátoktól, alig egy nap jutott a pihenésre, s máris a Camp Jichak nevet viselő családi táborban találtuk magunkat, önkéntesként. A hat nap alatt átéltem élményekkel teli írásban foglalkozom (Camp Jichak – a zsidó családok birodalma).

Vasárnap hazautaztak a családok, s hétfőn birtokba vették a kőházakat a „nagy” szarvasi gyerektábor korcsoportvezetői. Mindazt, ami eddig csak papíron létezett a nyári programokat tekintve, a 30 fős nemzetközi csapat elkezdte megvalósítani. Olyan ez, mintha egy autót építenénk, amelynek a versenyre, azaz a nyári turnusokra el kell készülnie, s hibátlanul kell végigfutnia a kijelölt pályán. Esti programok, tábor szintű rendezvények, erdei bátorságpróbák íródtak meg a négy nap alatt. Mire pénteken megérkeztek a mádrichok, már mindannyian tudtuk, milyen feladatok hárulnak ránk az előkészítő héten. Az egy év után végre újra együtt töltött, egymás jobb megismerésére szentelt szombatot követően elkezdődött a komoly munka. A mádrichok korcsoportokban, országok szerint dolgozták fel a tábor oktatási témáját, hogy minden napra elkészüljenek a peulák, az informális oktatás módszereit felhasználó 45 perces foglalkozások. Együtt készítettük el a korcsoport szintű esti programokat, napi témához kötődő rendhagyó órákat. Jó alkalom volt ez a hét a nagy, több száz embert megmozgató tábori rendezvények tesztelésére is. Az erdő mélyén tartott bátorságpróba, a hagyományos keddi állomásos játék tapasztalatait beépíthettük a gyerekekkel teli turnusok programjaiba.

Az előkészület hetei hamar elrepültek, s vasárnap reggel Budapesten a buszok indulása jelezte, már semmi sem állíthatja meg a zsidó fiatalokat, hogy kezükbe vegyék a stopposoknak készült útikalauzt, s bebarangolják a zsidóság történelmének meghatározó eseményeivel kiközvetített útjukat.

Ez a tizenkét nap oktatási témája idén a zsidó nép vándorlástörténete volt. Célul tűztük ki, hogy bemutassuk a zsidóság történelmén keresztül a folyamatos vándorlást. Közlebről megvizsgáltunk néhány döntő fontosságú utat, amelyeken keresztül eljutott a mai helyzetbe, és azt az utat is, mely elvezetett Szarvasra.

Az első nap az ismerkedéssel telt. Közél egy évtized után a korcsoportvezetői gúnyát szögere akasztva, mádrichként próbáltunk helytállni feleséggel az első turnus során. A tavalyi életre hívott egyhetes csoport, a Jeruzsálem ifivezetői voltunk.

Vándorló zsidó

A kora esti nyitó mikádón együtt énekeltük a Hatikvát, az izraeli himnuszt a Magyarországról érkezett Negev, Galil, Golán és Hermon korcsoportokkal, az orosz, moldáv, izraeli, amerikai, török, indiai gyerekekkel és mádrichokkal. Este egy különleges utazási iroda segítségével ismerhettük meg még jobban a tábor.

Hétfő reggel a Vándorló Zsidóval indult a nagy utazásra. „Az egész eredettörténetünk számunkra foglalkoztat, azzal az eseménnyel, amely meghatározta a zsidó nemzetet, kik is vagyunk, és miképpen lettünk azzá. Ábrahám és a »Lech-Lecha / Menj el országodból« története megmutatja, hogy maga az utazás nem csupán helyváltoztatás jelent, hanem átmenet két különböző létezési forma, két különböző felfogás, két eltérő hitrendszer között.”

Kedden a zsidó anyaföldre érkezünk. A helyre, amely a miénk, ahová tartunk. Abba az országba, ahol néppé válik a zsidóság. „Mindazonáltal a történelem során a zsidók nagyobb része nem is élt ezen a területen – ez pedig egy igencsak sajátos kapcsolatot hozott létre a sokszor egészen máshol élő zsidók és

(Folytatás a 6. oldalon)

Czink Tomi
képesített tolmács és gazdasági szakfordító
héber-magyar és magyar-héber
tolmácsolás és egyéni teljes körű fordítás

Honlap: www.hebertolmács.hu
www.heberforditas.hu
E-mail: tomi.czink@gmail.com Mobil: +36303601315

Így is lehet doppingolni

minden utcai futóversenyen, ahol ugyan a futottak még kategóriáját erősítettem, de legalább az izomláz másnap megvolt. Ebből mára nálam kevésbé az izom, mint a lázas sport-szeretet maradt meg. Többek között ezért sem akartam kihagyni a XIX. Maccabia játékokat, ahol némi izmozás után végül újságíróként akkreditáltam magam.

Az első látásra gigantikus, amúgy helyenként kaotikus sporteseményre tízezer delegált érkezett a világ minden részéről, köztük közel 80 magyar is. Nyilván elsősorban rájuk voltam kíváncsi, bár ennek erősen határt szabott, hogy a versenyeket vagy egy tucat helyszínen bonyolították le szerte Izraelben. Eleve kizárt volt, hogy mindenhol ott legyek, inkább csak belekóstoltam, amibe tudtam. A legtöbb versenyt a Wingate nevű helyi TF-en tartották, ahol folyamatosan történt valami, ha meg nem, akkor ott volt a sportkombinát közepén egy „élménypark”. Itt két verseny között kedvükre pihenhettek, szórakozhattak, játszhattak a jelenlévők. Persze ennél érdekesebbek voltak az egyes versenyek, amiből nekem szűk félnapnyi jutott ki. Derekasan megnéztem a magyar női és férfi pólócsapatok egy-egy meccsét, elvégre ha valami, akkor ez „hazai pálya”.

Népszerű fordulatot élve, a lányokkal a küzdelem dominált, de a későbbi bronzérmes csapatot alaposan helyben hagyták az amerikaiak. A férfiak (akik ugyancsak bronzal tarthattak haza) viszont eltárgyalták az angolokat, akiknek messze nem tartott a vízilabda-kultúrája, mint a magyar.

Ha már a Wingate-en voltam, bekkantottam egy kosármeccsre is. Épp az izraeliek játszottak a németekkel. Biztos bennem van a hiba, de nekem még mindig fura, ha „Deutschland” feliratot látok az izraeli mezek között, főleg mert tudja az ember, hogy mindkét csapatban zsidók játszanak. Másfelől meg jó érzés tudni, hogy ilyenkor Hitler eszébe forog a sírjában...

Wingate-es vendégszerreplésem a junior magyar teremfocisták meccsén folytattam. Bár nem tettem volna, mert rossz volt nézni, ahogy szegény magyar srákokat lenyomták a sokkal összeszokottabb és technikásabb spanyol fiúk. Mindegy, a részvétel a fontos – mondhatnánk erre, ha már a zsidó olimpián vagyunk.

Levezetésképp benéztem az úszóversenyekre, ahol magyart nem láttam a vízben, azt viszont igen, hogy még az utolsóként célba ért is tomboló közönség biztatta – ilyenkor érzem át az ember, hogy tényleg a részvétel a fon-

kisváros, vagyis inkább falu, amit lényegében libanoni határra építettek. Azt nem sikerült megfejtenem, hogy ha már, akkor miért pont ide álmodtak műjégpályát, de biztos jó okuk volt az isten háta mögé lepötyvinteni a létesítményt, főleg mert így legalább van ott valami. A hoki élvezeti értékéből ez a provinciális jelleg mit sem von le, még akkor sem, ha amúgy az izraeli jégkorongot finoman szólva nem jegyzik a világ élvonalában. Akinek ennek kapcsán a jamaicai bobcsapat jut eszébe, az nem áll messze a valóságtól (a jégcsarnok előtt ki is van állítva egy Dávid-csillogos bob), de ha kimosolyogtuk magunkat, érdemes megjegyezni, hogy néhány éve a magyar jégkoronggal sem számolt senki, azóta viszont megjárta az A csoportos vb-t is, szóval van példa a gyors felemelkedésre.

Egyébként azért is érdekelt a maccabiás jégkorongtorna, mert vagy egy éve olvastam egy érdekes cikket, amiben arról írtak, hogy az izraeli korosztályos csapatokban együtt játszanak a volt Szovjetunióból bevándoroltak (naná, kik mások?!), és a Metula melletti drúz falvakból jövő gyerekek. Belőlük mondjuk sokat nem láttam, a Maccabiára elvben csak zsidók nevezhetnek be, de ha ezt azért nem is veszik már olyan komolyan, azért egy arab gyerek mégiscsak kilógna a sorból... Eredetileg az orosz-izraeli meccset céloztam be, hisz ha valami, akkor az elég pikáns, hogy mindkét csapat oroszul nyomja, de végül erről lecsúsztam. Helyette az amerikai-izraeli junior hokimeccsre estem be, ami sporttörténeti eseménynek bizonyult. Nem szerény személynem jelenléte miatt, hanem azért, mert az izraeli srákok életükben először vezettek, és egy egész harmadon át meg tudták őrizni az előnyüket. Jó, hát utána az amik annak rendje és módja szerint feltörölték velük a jeget, de ez egyáltalán nem zavarta a srákokat, akik nagyon boldogan ünnepelelték magukat a lefújás után. A dologhoz hozzátartozik, hogy a meccs alatt az amerikai kispadon az edzők nem egyszer kúszkódtak, hogy ne röhögjenek harsányan az izraeli srákok produkcióján.

A pályán elért eredménynél csak egy dolog volt nagyobb meglepetés számomra. Amikor közzétettem a fotóimat a meccsről, utólag írt nekem valaki magyarul, hogy örül, hogy lefotóztam, és milyen kár, hogy a helyszínen nem beszéltem. Nem tudtam, kiről is lehet szó – hisz nem beszéltem –, kértem, hogy mutassa meg, melyik képen van. Kiderült, hogy a meccs vezető bíróját Magyarországról delegálták, szóval még ott is találko-

IZRAELI SZÍNES

Alijázni akarók figyelmébe

Identitásról és az alija kérdéséről beszélni nem lehet és nem is érdemes addig, amíg nem ejtünk pár szót a cionizmusról, annak mibenlétéről, számos fajtájáról.

Ami az identitást illeti, szintén nem új dolog, hogy annak firtatása kizárólag a zsidó vagy annak vélt emberek esetében merül fel, és a szándék az esetek többségében kifejezetten antiszemita indíttatású.

ság, valamint a zsidóság (ezekben az években a zsidó lakosság alatt gyakorlatilag a pesti zsidóság értendő – akit bővebben érdekel a téma, javasolom a deportálásokról szóló sorrendjének tanulmányozását) hozzáállását a befogadó nemzethez, világosan látszik, hogy az asszimilálódás a zsidók körében lényegesen magasabb arányban fordul elő. Sajnálatos, de tény, hogy a vészidőszak után a magyaror-

raelivé. Nem akarom kiemelni a valóság szerepét – ezt senki nem várja el a bevándorlótól –, de azon nem árt elgondolkozni, hogy zsidónak lenni, zsidóként élni nem lehet vallási és halachikus alapismeretek nélkül. Izraeli zsidónak lenni pedig nem lehet a zsidóság és Izrael történelmének ismerete nélkül. Előző azért lehetetlen, mert zsidónak lenni nem kizárólagosan a vallást jelenti, hanem egyfajta életformát, utóbbi ismerete nélkül pedig nem vagy nagyon nehezen értelmezhető a mindennapok eseményei. (Példa erre az „amud anan” akció kapcsán egy aggódó szülő szájából elhangzott mondat: nem érdekel, ki lő, de hagyják abba!)

A beilleszkedés természetesen nehézséggel jár, legyen szó új munkahelyről, összeszokott baráti társaságról, lakáscseréről. Az alija is egyfajta lakáscsere, az újat ez esetben is „be kell lakni”. Minden ki- vagy bevándorlás megoldandó feladat elé állítja a fogadót csakúgy, mint a fogadottat.

Tapasztalatból mondom, hogy az izraeli társadalom többségében nyitott és befogadó.

Sok új bevándorló – függetlenül a származási országtól – belesik abba a hibába, hogy nem választja szét az állami intézményekben tapasztalható bürokratikus ügyintézését a lakosság segítőkészségétől. Némi kitartással azért az állami szerveknél is elkönnyelhető az eredmény, és tulajdonképpen nagyon jó tanulódó a későbbiekre. Még véletlenül sem szabad azt hinni, hogy a vontatottság az új bevándorlónak szól. Az őslakosnak is kijár ez az élvezet!

Kicsit előreszaladtam, pedig a beilleszkedés nem az országba érkezéssel kezdődik. A beilleszkedés már az alijára való felkészülés része. Ekkor kell eldölnie, hogy milyen elvárásokkal vág neki valaki az új életkezdésnek. Ebben az időszakban a legfontosabb utánanézni annak, hogy az egyéni elvárásoknak az ország meg tud-e felelni. És ha nem, tud-e, akar-e az újonnan érkezett mindkét fél megelégedésére elfogadhatóan váltani!

Ahányan vagyunk, annyiféleképpen éljük meg a váltást, ezért mindenkire egyformán érvényes útmutató nem is lehet adni. Azt látom, hogy a fiatalabb korosztálynak, különösen a gyerekkoriúknak semmiféle megrázkódtatást nem jelent. Előbbieknek még nincsenek kialakult baráti kapcsolataik, utóbbiaknak meg életkorukból adódóan mindegy, hogy melyik homokozóban építenek várat.

Ami személyemet illeti, ha még egyszer alijáznék, akkor sem változtatnék a nálam bevált módszerem, és akkor is a látszólag nehezebb megoldást választanám. Értem ezalatt, hogy a csoportos alija helyett az egyéni, a merka-kliá helyett a közvetlen befogadást preferálnám.

Az csak látszólagos hátrány, hogy a nem vagy alig beszélt nyelven kell élned. Mire az ulpán beindul, rájössz, mennyire hasznos. Nem beszélve arról, hogy van legalább két izraeli szomszédod, de ne zavarjon, hogy az egyiknek erős orosz, a másiknak pedig még erősebb amerikai kiejtését nehezen érted. Ők sem értik a nyitott magánhangzódodat. És ennek ellenére ragyogóan elbeszélgettek.

Az ulpán vitathatatlanul jó dolog. A felnőttoktatásban jártas, ragyogó beleérző képességgel rendelkező tanárok mindent megtesznek azért, hogy legalább a nyelv alapjait elsajátítsa a delikvens.

Már az ulpánon, de a lakókörnyezetben is meg kell ragadni minden alkalmat, hogy újabb és újabb ismereteket kössünk, hiszen minden egyes új ember potenciális munkalehetőség forrása lehet.

Nagyon fontos – és a Szochnut erre sem készíti fel az alijázni szándékozót –, hogy merj változtatni! Merd kimondani, hogy neked nem felel meg a hely, ahova irányítottak, őszintén mondd el, hogy miért, és kérj segítsé-

get a helyváltóztatáshoz. Egy rosszul megválasztott környezet nem egy esetben eredményezte, hogy az illető rövid időn belül jeridázott, majd azóta is magyar nyelven írja az Izraelt elítélő, kifejezetten lejárató blogbejegyzéseit.

A végére hagytam, pedig ezzel kellett volna kezdeni: a Szochnut nem egyenlő az állammal. Mások az érdekei, mások a lehetőségei!!!

Pár szót az utódokról, illetve az anyanyelvről.

Véleményem szerint az anyanyelv őrzése nem identitásfüggő. Egyszerűen a kultúra része. Még a vészidőszakot átélt családok között is kevés azoknak a száma, akik az országba érkezéskor nem voltak hajlandók többé magyarul megszólalni, az anyanyelvüket legfeljebb az idősebb, már nyelvet tanulni képtelen rokonokkal való kommunikációban használták. A többségnél azt lehet tapasztalni, hogy még a harmadik-negyedik generáció is helyesen és helyén használ bizonyos szavakat. Itt érdemel említést Jeruzsálem „magyar házak” elnevezést

viselő része, ahova a mai napig is csak igazoltan magyar gyökerekkel rendelkezők költözhetnek.

Az, hogy az első generációs izraeli házon belül az anyanyelvet használja, teljesen természetes. Náluk megfigyelhető, hogy ahogy az évek telnek, egyre kevesebb beszédükben a magyar szó. Ugyanakkor esetükben csak nagyjából minden tizedik magyar nyelvű irodalmi alkotásra jut egy héber. A közép- vagy felsőfokú végzettséget itt szerzettek, a már Izraelben katonai szolgálatot teljesített első generációs bevándorlók között azonban az anyanyelv használata elenyésző. Hogy még ennél is tovább menjenek, az itt születettnek vagy a nagyon fiatalon az országba érkezőknek nemcsak az identitás kérdése nem merül fel, de az anyanyelvük is az ivrit lesz.

De ezt akartuk, ezért jöttünk! Vagy nem?

Eötvös Józsefet idézve: „Az egészség része csak az lehet, aki szíve részvéte az egészséget!”

lehárblog

Befogadóközpont Kármíelen

Nézetem alátámasztására – kihasználva az internet nyújtotta szinte korlátlan lehetőséget – olyan települést kerestem, melynek életébe a 60–70-es években annyira beleláltam, hogy a lakosság zömét nemcsak ismerősömmek, de barátomnak is tudhattam. S mint ilyen, a mindennapjaikon túl az ünnepeiknek, családi eseményeiknek is részese lehettem.

A település „őslakói” az 1700-as években betelepült svábok, akik nyelvüket, kultúrájukat a mai napig őrzik, és vallásukat – talán a legvadabb Rákosi-érát leszámítva – folyamatosan gyakorolják.

Ellenpéldának álljon itt a magyarországi zsidóság, mely Európában egyedülálló a befogadó országhoz való lojalitásban, a befogadó nemzethez történő asszimilálódásban. A lojalitás megmutatkozott már az 1848-as szabadságharc során is.

Később, a második világháború borzalmaival megélt és túlélt azon zsidóknak, akik a kivándorlás helyett továbbra is Magyarországot választották lakóhelyül, rá kellett döbenniük, hogy az új rezsím első dolga volt kihasználni azt a tényt, hogy a háború alatt „nem sároztak be a náci-nyilas eszmékkel”, ami alkalmassá tette őket az új rendben betöltendő kiemelt pozíciók elfoglalására. A felébredés többeget öngyilkosságba kergetett, vagy az ország elhagyására kényszerített, de a többség – köztük a zsidó vezetők is – a szovjetben az életüket megmentő felszabadítók után nem akarták észrevenni a rendszerben rejlő buktatókat.

(Csak zárójelben jegyzem meg azt az érdekességet, hogy a magyarországi zsidók – ellentétben az elcsatolt területek zsidóságával – nem beszéltek a jiddist.) A háború előtt a magyart és a németet keverve használták, a háború után szinte kizárólag a magyart. A zsidó lakások bejárati ajtajáról eltűntek a mezuzák, és még a 70-es évek elején is előfordult, hogy a házalandó pár a lakóhelyétől sok kilométerre merre csak vállalni a hagyományos zsidó esküvőt, ott állt a chupá alá. Nagyon sokan a vallást is Auschwitzban hagyták, fiaikat nem vették fel Ábrahám szövetségébe (körülmetelés), és ezért fordulhatott elő olyan furcsa eset is, hogy a hitközségi nyilvántartásban a már háború után született apa és annak fiai egyazon főkönyvbe lettek bejegyezve.

Azonos időszakot vizsgálva, és összehasonlítva a német ajkú lakos-

szági zsidók többsége megszűnt zsidónak lenni.

Lehet ezt a korszakot szeretni vagy nem szeretni, de legjobb lenne – legalább így utólag – a helyén kezelni, benne az emberrel. Nem kell szépitni, a magyarországi zsidók identitása ebben az időszakban magyar volt, sokszor magyarabb a magyarnál. S miközben az élet folyt a maga teljesen kiszámítható medrében, igyekeztük háttérbe szorítani az átélte vagy átörökölt emlékeket.

Hittük, a társadalomba történt beolvadásunk olyan tökéletes, hogy senki emberfiának eszébe sem jut kutakodni származásunk iránt. Elhitették velünk, és mi – talán kényelmi okokból, talán mert tényleg nem talákoztunk antiszemita jelekkel – el is hittük, hogy a múlt történelmünk része, egy megismételhetetlen része.

Tévedtünk, és ennek első jelére a rendszerváltással egyidejű címerváltásnál oda kellett volna figyelni. Igaz, hogy ezt a mai 20–30 évesek nem láthatták, de az idősebb korosztály és a zsidó vezetők figyelmét nem kerülhette el.

Személy szerint nem hiszek a kettős identitásban, ha valakinek a szíve egyenlő arányban húz erre is, arra is, előbb-utóbb eléri azt az állapotot, amit a „mindenütt jó, de legjobb útközben” jellemez.

Alija! Már maga a kifejezés is megérdemel némi magyarázatot. Ha valaki elhagyja szülőhelyét és Amerikáig meg sem áll, arra azt mondjuk: kivándorol. Az Izraelbe érkezők esetében alijázókról beszélünk, ami a szó valódi értelmében felmenést jelent. Fel, Jeruzsálembe!!! Függetlenül attól, hogy tényleges lakhelyünk az ország mely részében lesz, hazajövünk, és tudjuk, hogy Jeruzsálem nélkül nincs Izrael!

Nem szándékom visszatekinteni a történelmi időkhöz, de az említésre méltó, hogy a Szentföldre irányuló nagyobb léptékű alija mögött mindig felfedezhető a gazdasági válság, illetve a politikai-vallási üldöztetés. Ugyanakkor – a legelső időköt leszámítva – kevésbé van jelen és az idő haladtával egyre jobban hiányzik a teljes zsidó élet megélésének igénye – a vallásosságot már nem is említtem.

Attól azonban, hogy valaki egy sikertelen egyetemi felvételi vagy a munkakezdés nehézségei előtt, esetleg egy zsidósága miatt bevett orr miatt egészen Izraelig fut, még identitását tekintve nem válik automatikusan iz-

Feltárják Dávid király palotáját

A Héber Egyetem és az Izraeli Régiségügyi Hatóság szakemberei a Júdeai Királyság területéről származó eddigi két legnagyobb épület maradványait találták meg – jelentették be a hatóság munkatársai.

A két kutató, *Joszi Garfinkel* és *Száár Ganor* szerint az egyik épület Dávid király (i. e. 1040–970) külvárosi palotája volt, a másik pedig egy ezer négyzetméteres raktárhelyiség lehetett. A hét éve tartó ásátás után sikerült bebizonyítani, hogy a területen egykoron állami, adminisztratív épületek álltak, ami a szakemberek magyarázata szerint megfellebbezhetetlen bizonyítéka annak, hogy Júdeában létezett központi hatalom Dávid idején.

Az Elah-völgyben lévő erődített város, Hirbet Kejjafa legutóbbi régészeti feltárása során Garfinkel és munkatársai számos díszes kerámiát, fém- és kőeszközöket, művészeti és kultikus tárgyakat találtak a föld mélyén. Továbbá három nagy, kultikus helyként szolgáló helyiséget is feltártak, amelynek építészeti stílusa és az ott találtak tárgyak megfelelnek a Dávid király idejéből származó kultúra bibliai leírásának.

Egészen mostanáig nem volt ismert olyan palota, amelyet a korai, i. e. 10. századra lehetett datálni, a felfedezés ezért a maga nemében rendkívüli. Egy elszenesedett olajmagból vett mintán végzett C14-es radioizotópos vizsgálat segítségével megállapították, hogy a település rövid ideig, mindössze i. e. 1020 és i. e. 980 között létezett; Hirbet Kejjafát i. e. 980-ban, a filiszteusok elleni csatában rombolták le.

Az erődített település Jeruzsálemtől 30 kilométerre délnyugatra, stratégiai helyen, egy hegycsúcsra épült, 2,3 hektáron terült el, és megalitikus kövek védtek a betolakodóktól. A 2007–2011 közötti öt ásátási szezon alatt eddig a város területének 20 százalékát sikerült feltárni: a városfal 200 méteres szakaszát, két kaput, egy oszlopos épületet és tíz házat. A régészek szerint erre-felé történt a Biblia leghíresebb csatája, Dávid és Góliát küzdelme.

Hirbet Kejjafa egyébként a júdeai várostervezés legkorábbi példája, a felfedezések pedig azt is jelzik, hogy összetett társadalom alakult ki a korai időkben. Az IAA azt már elérte, hogy megakadályozza a közelben tervezett lakónegyed megépítését, helyette egy nemzeti parkot létesítenek majd a környéken.

Múlt-kor

Cionistaölő zsidó?

Vádat emeltek Izraelben egy férfi ellen, aki a szélsőséges ultraortodox Neturei Karta szervezet egyik mellékágához tartozott. A jeruzsálemi családapa 2011-ben Berlinbe utazott, ott kapcsolatba lépett az iráni nagykövetséggel és felajánlotta nekik szolgálatait, beleértve, hogy „megöl egy cionistát”. A Hadzsi Baba nevet használó iráni azt mondta, hogy a főnökeivel kell tárgyalnia, mindenesetre adott neki egy e-mail címet és telefonszámot, hogy kapcsolatot tarthassanak. Az Ynetnews.com tudósításából az derül ki, hogy a férfi próbálkozott, de nem sikerült megbízást kapnia. A férfiről azt mondják, hogy a Neturei Karta egy mérsékeltbő szárnnyához tartozott. Ezek ellenzik Izrael Allam létét, de nem helyeslik, hogy a szélsőségesek arabokkal lépnek kapcsolatba. A férfi már felnőttként keveredett az ultraortodox közösségbe, írja a portál.

MAGÉN ISTVÁN

Olvasonapló

Izrael Állam története (1.)

A modern Izrael Állam történetének megírása roppant feladat, filozófiai is, erkölcsi is, folyamatosan megnyilvánuló azonosságtudatnak és nem hétköznapi képességeknek alárendelt attribúció. Ha úgy fogjuk fel a történetírást, mint egy osztozkodást a zsákmanóval, akkor ebből a zsákmanóból Martin Gilbertnek oroszlan-rész jutott. A Pannonica Kiadónál 1998-ban megjelent könyve a történelemírás megújításának proportio creaturája, a létező „tökéletesség”, módzataiban sem a térnek, sem az időnek, sem a gondolatnak nincs akadály, s ha van, akkor a támaszait elveszti, csak a „Börésit” marad, az Úr, az Ige és a „tovu vábohu”.

Sir Martin John Gilbert angol történész, a Merton College University of Oxford professzora 1936-ban született. Fő területe a huszadik század, a két világháború, maradandót alkotott mint Winston Churchill életrajzírója is, továbbá foglalkozott a holokausztal és a modern zsidó történelemmel. Kutatásainak ez a része különösen nagy lendületet vett harmadik feleségével, a neves holokausztkutatóval, Esther Goldberggel való megismerkedése után. Gilbertről önvalomása alapján tudjuk, hogy egész életében büszke zsidónak és cionistának tartotta magát.

Az isteni kinyilatkoztatásnak ez az új direktívája, melyet modern Izraelnek hívunk, és melynek vizsgálatakor helyenvalónak tartjuk az Írás bizonyos szentenciáinak a 21. század racionalitásának megfelelő újraértelmezését, alapigazságainak ihletett szubjektívizmusát, nos, a kinyilatkoztatásnak ez a formája már nem egyéb, mint hiányérzeteinkre való rákapcsolódás, olyan szinten, melynek megjegyzései, eszmei, tapasztalatai már-már isteni bizonyítékok. Mágnesként vonz Gilbert szavainak dermesztő egyszerűsége, intimitása, az a jellegzetesség, melynek vonzatában nincs megállás, kérdések sincsenek, mert minden futó ötlet, gyenge és bátortalan hallgatás megmásíthatatlannak tetszik, mintha az események sodrában már nem maradna lélegzetnyi idő.

„Mióta a rómaiak Kr. u. 70-ben lerombolták a második templomot, az egész Római Birodalomban szétszórta élő zsidóság arról álmodott, hogy egyszer visszatér Cion hegyéhez.” Így kezdi Martin Gilbert könyvét, az apologetika szabályainak megfelelő egyszerűséggel. Nem elég alkalmazni a fogalmakat, ismerni is kell mindegyiket a maga sémájában, az érzékelhetőség megragadásával, azokkal a műveletekkel, melyeknek alkalmazása már nem metaforikus beszéd, amit a konstrukció szimbolizál, inkább fogalmi kaland, hétköznapi kifejezések átfordítása, megmentése az elhasználdástól.

Úgy olvasható, mint a biblia, bárhol felüthető, ártatlansága a részletesség hatol, odafigyel, világa jól áttekinthető, irányt szab az olvasásnak, az újravetésnek is, és kielégíthető elvárásokat támaszt. „Izraelben erősen nehezteltek, mikor megtudták, hogy az arabra fordított könyvek között szerepelt és az arab fővárosokban nagy példányszámban terjedt el a Cion bölcséinek jegyzőkönyve című hamisítvány, mely az I. világháború előtt Oroszországban keletkezett (és melyet a két világháború között a bíróságok megbélyegeztek).”

Megfigyelhetjük, hogy az elbeszélő nem használja ki a narráció fogalomkörében való otthonosságunkat. Ha a téma kifejezi a dinamizmust, a tettvágyat, az élni akarást, a magas szintű humanumot, akkor az tulajdonképpen egy előfeltételezés, melynek következtetéseit csak később vonjuk le, mint ahogy a cselekmény aktualizálódik, vagyis egy olyan világról olvasunk, melynek modellje elkülöníthető, kimodellezhető, ugyanakkor ehhez az olvasónak, nekünk, meditatív eseményként, saját lélekjelenlétünk-

kel kell hozzájárulnunk. „A támadást éjjel kezdtük, és kora reggelre elfoglaltuk Meront. (...) Aztán a szíriaiak elkezdtek aknavetőkkel löni minket, és ez elég félelmetes volt. Amikor az aknák már nem potyogtak, Appel kapitány leküldött a hegyről, hogy hozza katonákat, akik elfoglalják a mi állásainkat. Emlékszem, ezek a katonák idősebb emberek voltak, akik megjárták a német táborokat.”

A jelenség, melyről szó van, ugyanaz, melynek áldásos fikciói éltették a zsidóságot két évezreden át, olykor megvalósulni látszottak, és csak a Tóra rejtett üzeneteit kutatva sikerült összeszerkeszteni a hitet, a bátorságot, a kitartást arról, hogy az eszmények fejlődése nyomon követhető, és csak a fejlődésnél is fontosabb engedelmség hívó szavára várunk.

Az indítékok erejének növekedése folytán kimutatható, hogy a mozgástól, a feszültségtől, a történet újra elmondásától a történelem cselekmény-szövevényének embertelensége és totalitarizmusa az időképzetek alternatíváit egybeolvasztotta.

„Néhány órával a tűzszünet életbe lépése előtt négy brit harci gép szállt fel a Szezi-csatoránál lévő légibázisról az izraeli–egyiptomi határ fölé... (...) Az izraeliek felküldték Spitfire típusú gépeiket, hogy földre kényszerítsék az ellenséges gépeket. Az egyik izraeli gép pilótája Ezer Weizman volt...”

A várakozás és az előkészítés évezredekig tartott. Csak azok beszélhettek hitről és tudásról, akik a hagyomány valamennyi jellemzőjével rendelkeznek, országról országra, népről népre, kiüzetésről kiüzetésre huroclták magukkal tulajdonságaikat, melyek képesek megújulni, alkalmazkodni, hatni, alkalmazkodni a paradigmákhoz, sőt, tovább örökölik azokat. A hagyomány tovább alakításának, tovább vitelének feltételezhető alapja a folyamatos megújulás és leülepedés játéka, melynek eredménye végkifejletként Izrael Állam újratertésében összegződött, nem maradt más hátra, mint a küzdelem, az a fajta konfiguráció, melynek mozzanataiban az ősök jellemvonásai térnek vissza.

„A Negev északi részét az egyiptomiak tartották kézben, és tovább akartak nyomulni észak felé. Július 12-én megtámadták Negbát, tűzérségi ösztüzt és légítámadást zúdítottak rá. A harc több mint hét órán át tartott. Egyszer az egyiptomiak már a belső kerítést is elérték. De este nem hatoltak be a telepre, és aztán visszavonultak. Hátrahagytak egy tankot és sok golyószórót.”

A „Kánaánbeli” városok meghódítása Józsué idejéhez hasonlatos. Izrael történetének egyik legdicsőségesebb korszaka írást teremt, az írás sajátos öntörvényűsége szoros kapcsolatban áll a beszéddel, a médiákkal, a sajtóval, az internettel és az egyéb digitális technológiákkal. Korlátlanabb és terjedősebb, kapcsolatban áll a filozófiai rendszerekkel is, melyeknek igazságigényét így sokkal jobban megértjük, mint bármely erőszakot.

„Jadin figyelmeztetés hatására a Hágáná operációs tervet készített – a D-tervet –, melyet akkor léptetnek életbe, ha a brit kivonulás olyan mértékűt ér el, hogy már nem lesz lehetőség a brit intervencióra. E terv célja – magyarázza Jadin a bevezetőben –, hogy a héber állam területének ellenőrzését megszerezze, és megvédi je határait.”

A homályos és néma jelek évezredekre nyúlnak vissza. A mítoszok töredezett tapasztalatait egy homályos és vibráló szimbólumrendszer váltja fel, a digitális formában megjelenő képek, jelek, betűk és más kifejezések nagy felbontású, tiszta képpel világítanak. A modern kori Izrael Állam története igazolja, hogy az áldozat antropogenezise egy hatalmas és felmérhetetlen fluidum része, a kozmo-

genézisé, melynek „hajlékai” kódoltak, felfedezhetők a másodlagos üzenetekben, egy természethű, leíró, magyarázó tapasztalatokkal telesztott Bibliában.

„A palesztinai zsidó katonák részt vettek a Közel-Keleten zajló katonai eseményekben a britek oldalán. A vichy Franciaország csapatai ellen Szíriában harcoló britek bevetették a speciálisan kiképzett Hágáná »rohamosztágot« (Plugot Máhác), héber elnevezéssel alkotott betűszóval Pálmáchoz. Egy ilyen egység tagja lett Jichák Rábin is, aki akkoriban egy ifjúági mozgalmi táborban dolgozott Haifától északra, ahol arra készítették fel őket, hogy új kibucot alapítsanak.”

Nyilvánvaló, hogy a jelenben meglévő és a múltat érintő jelekből és töredékekből kihámozott jelentések intuitív módon teljesítik be a múlt szándékait. Ezek melegevenítik a történelmi képzeletet a kompozíció síkján, irodalomból kölcsönzött fogalmakkal, eseménysorokkal a kompozíció síkján is, és annak funkciói szerint. A történelemírás tehát megszünteti az olvasó ellenállását és gyanakvását, áttekinthet mindazokat a cselekedeteket, melyeknek hangja előző is egyben. Már csak az azonosságtudat dominál, megerősíti az érzelmeket, a lelkeket, megfelel egy olyan múlt történelmi fejlődésének, melyet, hogy jobban megértsük, közel kell hozni a mához.

„Ezen az estén este 7 óraker elkezdődött a Mapai számára sorsdöntő gyűlés. A frakció Golda Meir jelölte elnöknek, akit Ben Gurion hívének tartottak, bár ellenezte az ország felosztását. Nála jobban senki sem tudta, hogyan kell viharos és érzelmileg fűtött üléseket levezetni.”

(folytatjuk)

Szarvasról jelentjük

Camp Jichak – a zsidó családok birodalma

(Folytatás a 4. oldalról)

az el nem feledezt anyaföld között.” Megvizsgáltuk, van-e még kapcsolatunk az anyafölddel, mit jelent számunkra... Megvitattuk, lehetséges-e valamiféle kapcsolatot építeni egy ily távoli hellyel, s kell-e nekünk ez a kötődés?

Este találkoztunk Ábrahámmal, s az Örökkévaló hangját hallva, időutazást tettünk a zsidó jövőbe, ezzel is segítve Ábrahámot a nagy döntés meghozatalában.

Szerdán Izrael földjétől távolabbra kalandoztunk. Nyomon követtük a zsidó családok évezredes vándorlásait, elidőztünk a spanyol tengerparton, Kelet-Európában és a Föld más vidékein. Bolygó zsidókká váltunk mi magunk is. Megvizsgáltuk: „Vajon hogyan viszonyultak az egyik helyen élő zsidók a másol élő zsidókhöz? Éreztek-e bármiféle köteleket? Éreztek-e bármiféle felelősséget egymás iránt? És mi a helyzet mindezzel napjainkban?”

A hét vége felé közeledve tanulmányoztuk, merre is él a 14 millió zsidó bolygónkon. Megnéztük, melyik az a több mint száz ország, ahol hittestvéreink laknak, hogy kerültek ezekre a helyekre. Utánajártunk a demográfiai változásoknak, megismerve az 500, 150 évvel ezelőtti helyzetet, egészen a véskorszakig. Este egy gyerekek által összeállított show-t láthattunk a zsidó nép vándorlásairól.

Pénteken elkezdünk készülni a sábbátra. Nem maradhatott el a hagyományos kalácsütés sem. Mivel ez volt az egyhetes csoportunk utolsó „munkanapja”, egy időkapcsolat ástunk el a táborban, melyet a tervek szerint 2023-ban hozunk majd a felszínre. Korcsoportbeli ünnepfogadás, közös kívánságos lufieregetés és

Maccabia – a közösség játéka

(Folytatás a 4. oldalról)

rendezvényt. A költségek nagyobbik részét nem a rendező ország, a tévétársaságok és a szponzorok dobják össze, hanem maguk a sportolók, akik a nevezés kapcsán súlyos összegeket szurkolnak le, hogy részesei legyenek az élménynek – a XIX. Maccabián például rekordszámban, ami jól mutatja, hogy világszerte micsoda népszerűségnek örvend a zsidó sportmozgalom.

A Maccabia egy látszólag professzionális sportesemény, ahol profik és amatőrök is rajthoz állnak. Nagyszerű egyéni teljesítmények terepe, de világcsúcok nem itt dőlnek meg, mert a zsidó közösségi játékok valójában nem erről szólnak – a játékok inkább az apropói a nagy találkozásnak, a változatos színvonalú versenyeknél sokkal fontosabb az együvé tartozás kifejezése a sportvialadok révén. És ennek megvan a maga ideológiai alapja is. A modern Izrael megalapozó cionizmus egyik fontos eleme a hős- és testkultusz, aminek legkézenfekvőbb kifejezőeszköze a sport. A cionisták kezdetektől felismerték a sportban rejlő közösségteremtő erőt, de még inkább az ideológiai támaszt.

Az ősi földre visszatérő, erős, öntudatos, talpraesett és győztes, önmagát megvédeni képes zsidó ethosza pont ellentétben állt azzal a képpel, amit a szétszórtatásban gettóban élő, kilátástalan, kiszolgáltatott és gyenge hitsorsosokról festettek.

Ez a kicsit naiv, bipolaris szemlélet, ha nyomokban és sokszor kimondatlanul is, de makacsul tartja magát Izraelben, annak ellenére, hogy nyilvánvalóan igazságtalan előítélet.

Érdekes módon a 20. század során a zsidóság számára a sport egyszerre volt a társadalmi elfogadottság és az asszimiláció fontos eszköze, és az újkori zsidó öntudat kifejeződése. Úgy száz évvel ezelőtt szerte Európában sorra alakultak a zsidó sportklubok, amelyek az előbb említett, egymással ellentétes folyamatok mentén verbuválták tagjaikat. Magyarországon a ma is virágzó MTK egykoron az asszimiláns zsidók tornaegylete volt, míg a magyar Maccabi elődje, a VAC a zsidó nemzeti eszmény mellett elkötelezett sportembereket fogta egybe. Mára a Maccabi világmozgalomhoz félmilliónál is többen kötődnek, elsősorban a test-edzés köré épülő szabadidős programok miatt, de a cserkészekhez hasonló ifjú-sági klubjai is vannak, illetve sok helyen saját sport- és wellnessközpontokat üzemeltet a helyi alapszervezet. Ez a hatalmas, Izrael irányában nyitott nemzetközi közösség sokat áldoz arra, hogy az anyaországban is jól működő (tömeg)sportélet legyen, de például azzal is az országot támogatják, hogy négy-évente több ezer fő részvételével világtájkókat tartanak a zsidó államban.

Ehhez képe nem furcsa volt, hogy a hétköznapi Izrael nem égett Maccabia-lázban. Azért érdekes, mert ez a nagyszabású, patinás rendezvény (mint azt írtam) része a cionista históriának, szorosan hozzátartozik Izrael önmagáról kialakított hősiességéhez. Ennek ellenére nem lenge körül valami nagy érdeklődés a játékokat, az volt az érzésem, hogy kicsit valahogy a múltból visszamaradt, kötelezően letudandó programként kezelik. A tévé a megnyitó látványos showját még közvetíti, azt is csak azért, mert ott van az elnök és a miniszterelnök, de a félématör versenyek már nem férnek bele a híradóba, mert nem növelik a nézettséget. Pátoszt is csak a maguktól meghatódott politikusok beszédeiben véltem felfedezni a nyitó és záró ceremóniákon (persze nem voltam mindenhol ott). Hogy ez a dolgok rendje vagy szimpla közöny, nem tudom. Talán így múlik el a világ dicsősége, vagy épp ez a bizonyíték arra, hogy Izraelben is normalizálódnak a dolgok – ki-ki döntse el maga.

mishpaha blog

pe, ahogyan van? És jó-e ez a zsidóság számára? Milyenek a kilátásaink? Vajon milyen lesz ez a térkép ötven év múlva? Kétszáz év múlva? Egyáltalán, van-e zsidó jövő?”

A folytatás során feltérképeztük, hogyan illeszkedik közösségeink története a világ zsidó térképébe. Ott-honról hozott elbeszélések segítségével utánajártunk a gyökereinknek, megnéztük kehiláink fejlődési szakaszait. Szóba kerültek a saját családi anekdoták, s a folytonos identitáske-resés témaköre is. A legnagyobbak Karcagra indultak múltkutató kirándulásra.

A szerdai nap során a személyes útkeresés labirintusában bolyongtunk. Megpróbáltuk megtalálni a saját zsidó utunkat, helyünket a zsidó világban. A tábor lezárásaként utolsó állomásunk Szarvasra vezetett. „Mi a jelentősége Szarvasnak a zsidóság szempontjából? Mit jelent ez a negyedik százados történet? Innen merre tovább? Hogyan látjuk a tábor jövőjét?” – tettük fel együtt a kérdéseket.

Az esti kupolai búcsúprogramon felléptek a legtehetségesebb chánichok, s megnézhettük, ki melyik évben lépte át először a tábor kapuját a lelátón helyet foglaló több mint négyszáz emberből. Nem maradhatott el a tradicionális utcabál sem.

Meghatódva búcsúztak egymástól a világ számos pontjáról összesereglett fiatalok. A legtöbben szívesen maradtak volna még, de újra útra kellett kelniük. Sokan abban a reményben szálltak fel a buszokra, hogy jövő nyáron ismét erre viszi majd őket bolygó zsidó vándorútjuk.

Mi is bízunk benne, hogy egyszer újra eljutunk ebbe a különleges – most már az esküvőnköz is kapcsolódó – csodavilágba!

Dr. Paszternák András, a tábor programleírását felhasználva

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglón, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorróztatás miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. Telefon: 320-4778. www.dr.virvagdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhöz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszíni telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkezést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Licités eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egy-szobás, komfortos örökklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, telkes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

Aktív ötvenes nő vállal sofőrszolgálatot, gyerekfelügyeletet, bevásárlást, ügyintéztést, társalkodást, recepció munkát. 06-30-966-1849, bea.regos@t-online.hu

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikusi mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhöz megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közeli. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

KASTÉLYOK BERENDESÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket. **EZÜSTTÁRGYAKAT,** 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszközöket, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerá-

miát, herendi, meissen, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekreteret, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatéktól első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZ-BEN.** Díjtalan kiszállítás, értékbécselés, vidékre is. Üzlet tel.: 201-6188, 06-20-323-4104.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomatás, könyvnyomatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

Boro parki gyakorlattal bébiszitterséget vállalok +36-20-475-5166.

Megbízható, precíz nő Boro parki tapasztalattal bébiszitterlést vagy házvezetői teendőket ellátást vállalja. Tel.: +36-31-316-0290.

Idősgondozást, takarítást vállal 60 éves nő gyakorlattal itthon és külföldön, ottlakással is. proma@freemail.hu, +36-30-638-7821.

Vitál-Lux-Dentál Fogtechnika. Négy generáció. Allergiamentes biofogorokészítés, javítás, kerámiahidak, cirkonpótlások, harapásemelő, fogfehérítő sín készítése. Telefon: +36-70-272-4217, web: www.fogsor.eu

Idős személy gondozását, háztartás vezetését vállalom együttalkással, Budapest és környékén. 06-20-224-9590.

Eladó XIII., Visegrádi utcában, a metrótól és a piactól 2 percre, szép, déli fekvésű téglaházban 81 m²-es, IV. emeleti, egyedi fűtésű, kétszobás, személyzetis, utcai lakás. 06-30-664-1219.

Leinformálható, 66 éves, lelkiismeretes nő 24 órás házi betegápolást, gondozást vállal. Tel.: 06-30-623-8519.

Idős személy gondozását vállalom itthon és külföldön. 06-20-229-9579.

A Jad Vasem-kitüntettek támogatásával foglalkozó Igaz Emberekért Alapítvány keres lelkiismeretes munkatársakat időszakos feladatokhoz. „Társadalmi munka” jellegre a kiadóra.

HÁZASSÁG

Deborah színvonalas társközvetítője szeretettel várja az ismerkedni vágyókat. 06-30-469-9411, 06-1-240-0090.

53 éves özvegyasszony társat keres: judit.steiner@citromail.hu

Nászút Jeruzsálembe...

A 400-as busszal araszolunk Ramat-Ganból Jeruzsálem felé. Most, hogy a nyáron a Jeruzsálem csoport ifjvezetői voltunk Szarvason, még különlegesebb érzés felutazni a szent városba. Így az évek távlatából talán kicsit örülök, hogy Tel-Aviv elővárosában posztdoktorkodom, legalább maradt egy kék-fehér folt az itt töltött idő során megszükkült Izrael-terképen. Szerencsére nem vagyok egyedül. Pár napja csatlakozott hozzám a feleségem. Ha nem számolom az Alföldön töltött öt hetet, ez most a nászútunk. Azaz csak majdnem, hiszen a hétköznapiakat az egyetemen töltöm, a hétvégéken, esteken marad idő kirándulni.

A csütörtöki csúcsforgalomban érjük el a települést. Hirtelen a tumusindító foglalkozás ugrik be, abban a már sokat emlegetett első kanyarban képekkel, videóval, személyes történetekkel próbáltuk meg elmagyarázni a kicsiknek, miről is neveztek el a csoportjukat.

Nincs idő sokat elmélkedni, már bent is vagyunk a buszpályaudvaron. Villamosjegy-vásárlás a még mindig akadozóva működő automatából, s már úton vagyunk a szállásunk felé. Este belevetjük magunkat a *Ben Jehuda* amerikai *Taglit* csoportoktól zsúfolt forgatagába, majd a *Hillel utcán* lecsorgunk a *Mamilláig*. Valahogy mindig rabul ejt ez a sétálóutca – még így sokadszor is – a számozott köveivel, megvásárolható és mindig változó szobraival. A *Jaffa kapuig* jutunk, az óvárost meg hagyjuk másnapra. Kalandozunk még az esti fővárosban, majd betérünk vacsorázni egy szimpatikus étterembe. Úgy érzem, nem lenne ildomos sajtot kérni a hamburgerre – pedig a kínálat bőséges –, mégiscsak Jeruzsálemben van az ember...

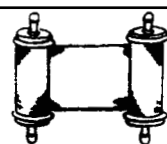
Pénteken kora reggel nyakunkba vesszük a várost. A régi vasútállomásra igyekszünk. A pár hónapja még csak romosan roskadozó épület valóságos kulturális és gasztronómiai központtá nőtte ki magát. Van itt minden, kirakodóvásár, éttermek, designboltok, minipiac hallal, zöldségekkel... Ütközben megcsörren a telefonom, Orit, a második-unokatestvérem hív: „*Lehetséges, hogy Jeruzsálemben sétáltok? Mintha titeket látnánk a kocsiból.*” Kicsi ez az ország, s a város még kisebb – vonom le a következtetést. Mit ad Isten, ők is pont ugyanoda tartanak...

Persze téved, aki azt hiszi, csupán a felújított indóház miatt indultunk útnak viszonylag korán. Az épület mellett felállított pavilonban Izrael történetének legnagyobb vasútmodell-kiállítása (legalábbis a rendezvény weboldala szerint) látható. Sorban állás a kasszánál, a belépő 75 sékel a hozzám hasonló túlkoros gyerekeknek. 1,5 km vasútvonalat ígér a szórólap. Újra sorakozunk, vagy 25 perc, mire sorra kerülünk. Az ajtónál közlik, 12-re szól a jegyünk. Az órára pillantok, csak 10.40 van. Előszedem az összes ráragadt izraeli hüpeségem, s leülök pörlekedni: „*A kasszánál miért nem mondták, hogy időre szól a jegy; 25 perc sorban állásnál mit számít, mi van a papírra nyomtatva, lehet, egy óra múlva háromszor ennyire állnak majd itt...*” A feleségem már húzna el a bejáratnál, de én nem tágitok. Lecövekelek a biztonságiakkal szemben. Nem én vagyok az egyetlen, aki háborog. A tízórásokat már nem akarják beengedni, valaki reggelre foglalt jegyet, de egyorásit nyomtattak neki... teljes a káosz. Alig telik el 15 perc, s intenek, mehetünk be... No, mégiscsak hasznos volt a közel-keleti társadalomban edződni egy kicsit...

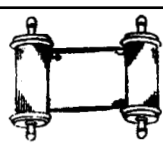
Állomások, zöldellő legelők, mozdulatlan kisautók hada köti le a bámészkodók százainak tekintetét. Már itt szobrozzunk vagy egy negyedórája, de vonat az sehol. Elvileg van belőle 40 a pályán, de a sűrűségük olyannak tűnik, mintha a Komárom-Székesfehérvár vonal mellett táboroztunk volna le. S bár manapság egy modern terepasztalon már nemcsak a vonatok mennek, hanem az autók is, ilyet itt nem látunk. Jó, van egy körbe-körbe karikázó biciklis s egy izgó-mozgó vidámpark. A német modellgyártás felvonul a szentföldi szemek előtt, egymást érik a *Rathausok*, a „*Rente*”-ért tüntető nyugdíjasok. Kicsit abszurd itt ez a terepasztal, ha már helyben építették meg, csempészhetek volna bele egy kis hazait: sivatagot, tengert... Na jó, meglévő készletekből építkeztek.

Vonat még mindig alig jön, állhatunk akár a forgalmi telepnél, a várnál vagy a nagy pályaudvarnál... A kijáratnál aztán jön az elengedhetetlen shop, megfizethető kínai elemes gyagyivonatokkal. Odakint egyre nagyobb a sor, még szerencse, hogy beverekedtük magunkat negyvenöt perccel korábban.

Kis családi kapcsolattal a rokonokkal a pályaudvarnál, majd átugrunk az Óvárosba, irány a Sírátfal. Elsétálunk a meguntalan szélmalom mellett, átvágunk az első városfalon kívüli településrész virágoktól és gyümölcsöktől roskadozó utcáin. A völgyben megcsodáljuk az új szökőkútjáról híressé vált *Teddy Kollek* (Jeruzsálem legendás polgármestere volt) parkot. Felkapatunk a domboldalon, s belépünk a zsidó negyedbe. Felemelő érzés, mint mindig. Cardio, Hurva zsinagóga, aranymenóra... Ott állunk a Fálnál, itt vagyunk azon a szent helyen, ahol az apró cetlikre írt kívánságaink meghallgatásra találtak, hozzájárulva, hogy egymásra leljünk. Amikor az ember ott imádkozik az ősi kövek tövében, mintha megállna az Idő...

IMAI DŐK

Templomok	Péntek este Szept. 6.	Szombat reggel Szept. 7.	Péntek este Szept. 13.	Szombat reggel Szept. 14.
Dohány	18.00	9.30		
Frankel L. út 49.	18.30	10.00		
Hegedűs Gy. u. 3.	19.30	9.00		
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	19.30	9.00		
Thököly út 83.	18.30	9.00		
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00		
Bethlen tér 2.	19.15	9.30		
Nagygyűáros u. 4.	19.00	8.00		
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00		
Kazinczy u. 27.	19.10	8.00		
Alma u. 2.	18.00	8.45		
Kórház (Amerikai út 53.)	17.30	7.30		
Páva u. 39.	19.00	9.30		
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00		
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00		
Károli G. tér 5.	18.30	9.00		
Visegrádi u. 3.		9.00		
Desseffy u. 23.	19.10	9.00		
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30			
	Vidéken			
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00			
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00			
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10			
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00			
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00		
Debrecen (Pásti u. 4.)	18.50	8.00		
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	18.50	8.00		
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00		
Pécs (Füdfő u. 1.)	18.30	10.30		
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00			
Szombathely	18.30			
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00			
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00			
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00			
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00			

NAPTÁR

Szeptember 4. szerda	Elul 29.	Erev ros hásaná
Szeptember 5. csütörtök	Tisri 1.	Ros hásaná 1.
Szeptember 6. péntek	Tisri 2.	Ros hásaná 2.
		Gyertyagyújtás: 6.56
Szeptember 7. szombat	Tisri 3.	Szombat kimenetele: 8.00
		Sábbát tsuvá
Szeptember 8. vasárnap	Tisri 4.	Gedálja böjtje
Szeptember 13. péntek	Tisri 9.	Erev jom kippur
Szeptember 14. szombat	Tisri 10.	Jom kippur MÁZKÍR

Hírek, események röviden

– **Az ortodoxia közleménye.** Felhívjuk híveink figyelmét, hogy az idei káporéra a 351-0524-es telefonszámon lehet előzetesen időpontot foglalni. A dátumok: szeptember 11-én és 12-én 8 és 17 óra között, valamint 13-án 7 és 10 óra között a Dob utca 35. szám alatt. **Deblinger Eduárd elnök.**

– **Elhunyt Askenázi (Deutsch) Ervin.** Az egykori pesti ortodoxia elnökének fia, aki több mint fél századig sláich ciburként is funkcionált, valamint írásait az Új Élet is közölte, az örök élet birodalmába költözött. Sok évvel ezelőtt hagyta el az országot, de emlékeinek sokasága haláláig idekötötte őt.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Kicsit még maradunk a városfalak ölelésében... Vendégségbe vagyunk hivatalosak. Egykori komáromi bébiszitteremhez, Teri nénihez megyünk. Befut családjának több tagja is, együtt nosztalgizunk, beszélgetünk... Szép lassan ránk köszönt a sábbát.

A máskor zsúfolt utcák üresek, valóban érezni lehet a hetedik nap varázslatos hangulatát. Tényleg, mintha minden és mindenki megpihenne. Délben leugrunk a *Hillel* utcába, megnézni az „időliftet”. Egész sokan vagyunk, mégsem tartja mindenki a szombatot még itt sem. A 2D-s hidraulikusan mozgatott nézőtérrel megcsodálható 30 perces film Jeruzsálem történetét mutatja be *Chaim Topol*, Tévje, a tejeseMBER egyik leghíresebb megszemélyesítőjének vezetésével. Bár az idő és a technológia fejlődése elszállt a létesítmény felett, a hely még mindig beletartozik az „egyszer látni kell” kategóriába. A 1,5 millió látogatónak köszönhetően az ülések már megkoptak, de Jeruzsálem története a kezdetektől az 1967-es háborúig még mindig leköti a nézőket, utazzunk akár hullámvasúton, essen ránk eső vagy zuhanjunk alá a mélybe... A belépő 54 sékel.

A délután tartogatott még egy kis sétát, a Föld megmentéséért babáskodó szabad-téri földgömbkiállítás az Óváros tövében; biciklit tekerve hajtható gramofont, dobot, ventilátort a városháza tövében. Ebéd egy hangulatos orosz kisvendéglőben, majd átadjuk magunkat a szombati pihenésnek...

Vasárnap, az új munkahét kezdetén indulunk vissza Ramat-Ganba... s természetesen mi mással is végződhette utunk, mint egy egykori szarvasi mádrichársal történő találkozással. Majdnem leesünk a padról, amikor megköpogtatja a vállunkat a buszpályaudvaron várakozva...

Dr. Paszternák András blogjából

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsibisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámán.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Molinóvilág – befutott a varsói gyors

Ezt sem hittem volna: egyetértek *Deutsch Tamással*. Ő is kiakadt azon, hogy a drága Fradi-drukkerek a napokkal korábban elhunyt lágerparancsnokot, Csatáry Lászlót éltették a bajnokin – természetesen (?) épp a zsidó gyökerű MTK elleni meccsen.

Joggal kérde, hogy vajon a normális többség – mert azért azt gondoljuk mindketten, hogy ők vannak többen – miért nem zavarja szanaszét azt a néhány száz szalonnácit?

Máig sajnó seb minden normális ferencvárosinak, hogy anno Rákosiék fasiszta klubnak minősítették az FTC-t, a nevét is elvették, így fordulhatott elő, hogy a Kinizsi meccsein Hajrá, Fradival buzdították a csapatot. Akkoriban még senkinek nem jutott eszébe, hogy a „Hajrá, Fradi!” helyett mennyivel jobban szólnak az „Újpesti cigányok, ba...tok az anyátok!” vagy az „Indul a vonat Ausch-

Zuroffék az UEFA-hoz fordultak

Az Európai Labdarúgó Szövetséghez (UEFA) intézett levelet a náci háborús bűnösök után kutató Simon Wiesenthal Központ miatt, hogy az MTK elleni bajnoki labdarúgó-mérkőzésen FTC-szurkolók egy csoportja In memoriam Csatáry László feliratot feszített ki a lelátón, a háborús bűntettekkel vádolt Csatáryra emlékezve. Michel Platini UEFA-elnökhöz írt levelében Shimon Samuels, a külkapcsolatokért felelős igazgató arra hívta fel a figyelmet, hogy az FTC-szurkolók „folyamatosan visszaeső magatartást” tanúsítanak. A Simon Wiesenthal Központ szerint „Magyarországot feltűztele az antiszemita és romaellenes Jobbik párt és a – hivatalosan betiltott, de még mindig aktív – félkatonai Magyar Gárda”. A levél felszólítja az UEFA-t, hatékonyan lépjen fel annak érdekében, hogy az MLSZ zéró toleranciát tanúsítson valamennyi klubja esetében, élen a nemzeti válogatottal és a Ferencvárossal. (MTI)

witzba” rigmusok. Vagy eszükbe jutott, csak nem merték mondani?

Most merik, ez nyilvánvaló. Igazából nincs mitől félniük. Mert mi történhet? Legrosszabb esetben elveszik a molinójukat, esetleg még egy ejnye-bejnyét is kapnak néhány bátrabb rendőrtől, oszt jó napot. Rend-

ben, az MLSZ majd jól megbünteti a klubot, de ez a mi neonácijainkat nem nagyon izgatja, s attól tartok, a klubot sem, legfeljebb a Szerencsés Zrt. majd ad még néhány milka vissza nem térítendő támogatást...

Deutsch Tamás kérdésére meg azt válaszolom: azért nem zavarják szanaszét, mert félnek. Meg támogatást sem kapnának igazán hozzá, hiszen a Ferencváros saját biztonsági szolgálata sokkal inkább érez lelki rokonságot a Csatáryt éltetőkkel, mint a normális szurkolókkal.

Ja, s arra vagyok a legkíváncsibb, mit lép a köztvé, mi lesz a sorsa annak az adásrendezőnek, aki értelmezhető ideig vágóképként mutatta a neonácikat. Lehet, hogy felfelé buktatják? Volt már rá példa...

Szekeres Tamás / BorsOnline

...és ideje van a nevelésnek

Egyszer egy európai állatkeret igazgatóját kalauzolta a jeruzsálemi „bibliai állatkeret” igazgatója. A vendég csodálkozik, kérde is: hogyan csinálják, hogy bárány és farkas egy ketrecben él?

– Nagyon egyszerű – jön a válasz –, mindennap új bárány...

Leül a vendég az asztalhoz. Odamegy a pincér, és azt mondja:

– Elnézést, uram, de ez az asztal foglalt!

– Akkor vigye el, és hozzon egy másikat! – válaszol nyugodtan a vendég.

SPÁNN GÁBOR

Dió

A zsidó ember is emberből van, ha ezt néhányan szívesen kétségbe vonják is. És mint ilyen, életében számtalanszor találkozik emberi problémákkal, amiket néha munkával, néha furfanggal, de meg kell oldania. Van úgy, hogy az őt körülvevő nem zsidó emberek segítenek a problémát megoldani, van úgy, hogy ők okozzák, de mindenesetre a legtöbbször működik a közhelyszámba menő népi bölcsesség: segíts magadon, és az Isten is megsegít.

Van nekem egy Grün nevű országos barátom. Azért teszem a szokatlan jelzőt barátságunk bejelentése elé, mert Grün nem budapesti, az ország másik csücskében lakik egy pár száz lelkes faluban. Sajat elmondása szerint azért, mert nehezen viseli a fővárosi emberek állandó „zizegését”. Zsidóságát tudja, vállalja, és ahogy saját maga fogalmaz, ő amolyan „ünnepi zsidó”, ahogy van vasárnapi apuka. Vagyis főünnepken (ros hásaná, jom kippur, peszách) beutazik a közeli nagyvárosba, ahol összegyűn annyi zsidó, ahány ahhoz kell, hogy imáikat messze fent is meghallják. Szakmájára nézve bőrdíszműves, amiből elmondása szerint jól megél, falubelijeivel nincs baja, már csak azért sem, mert egyedüli iparosember, aki könyöklős világunkban senkinek sem lép a tyúkszemére. Kis pénztárcákat készít aprólékos munkával, sajátos fémdíszítéssel, és mikor elegendő összegyűn, beutazik vele a közeli városokba, néha még Pestre is, kereskedőkhöz, akik sok éve biztos megrendelői. Kávészás közben mesélte el egyik pesti utléte alkalmával, hogy egyetlen gondja volt a közelmúltban, amit – hogy hű legyek közhelyidéző hajlamomhoz – úgy nevez a köznép, hogy rossz szomszédság török átok.

Takaros falusi házához tartozik egy kis gyümölcsös kert, amiben áll két szép diófa is. Még szülei ültették, a fák egészségesek, és a maga idején nem nagy mennyiségű, de finom diót ajándékoznak nekik. Elmondása szerint rendszeresen észrevette, hogy míg ő dolgozik és bevárja, hogy valamennyi dió érett legyen, mielőtt leverhetné a fán maradtakat, egyik napról a másikra eltűnik kertjéből a már érett és lehullott több-különi dió. Mivel nem turistalátványosság a falu és nem is a főút mellett lakik, valamint egyetlen szomszédja van néhány méterre a diófától, nem kellett hozzá Sherlock Holmes-nak lenni, hogy rájöjjön, az ő gyümölcsét ameddig alszanak, a kertszomszédja összeszedi. Feleségével és hatéves kisfiával összeültek, mitévők legyenek. Falusi ember ilyesmivel nem szalad rendőrtért, és nem szívesen akaszt tengelyt szomszédjával, akivel még évekig együtt kell élnie. Grün barátom ennek ellenére meghívta a falu kocsmájába szomszédját, és egy fröccs mellett arra kérte, ha ő vagy családjából valaki az illegális diószerző, inkább kérjen, ő szívesen ad, de neki magának is egyszer terem, és szüksége lenne rá. A szomszéd természetes módon reagált: felháborodottan kikérte magának, hogy őt diólopással vádolják, egészen odáig, hogy úgy ugrott fel a „baráti eszmecsereből”, hogy nem cigány vagy zsidó ő, hogy

kelljen neki a másé. Grün ebből rájött, hogy a béketárgyalásos megoldás nemcsak a Távol-Keleten, de Kelet-Magyarországon sem mindig üzemel. Ezért – mint nevetve mesélte – jött a B-terv, a furfang.

Eljött ismét a dióérés ideje, ő végzett egy nagyobb mennyiségű pénztárcával, így üzleti útja a fővárosba szólította több napra, felesége és a hatéves kisfiú pedig nem vállalta fel, hogy minden szem leeső dió mellé kiszalad örködni. Ezért leverték együtt szinte az egész termést, bevették, egy éjszaka nehéz munkával óvatosan, egy vékony csavarhúzóval szétnyitották. Kiszedték belőle az ehető részt, és mindegyikbe beletettek egy kis miniatűr cédulát a következő szöveggel: nem nyert.

Ezután pillanatragasztóval összeragasztották a fél diókat, és hasonlóan a természetes helyzetükhöz, szétszórták a kertben. Ő megjárta üzleti útját, hazatért, majd mikor közös reggelijüket fogyasztották a kertben, az inkriminált szomszéd megtámaszkodott a kerítésen, és átszólt: Grün úr! Jöjjön már ide egy szóra!

Grün kézen fogta a hatéves Tomikát – legyen legalább egy miniatűr tanúja –, és ártatlan arccal várta a becsapódást. A szomszéd valószínű észhez tért, mert mosolyogva azt mondta: Hallja, Grün! Maga nemcsak jó iparos, de furmányos eszű ember! Nemhiába mondják, ha zsidó vagy örmény eszén akarsz túljárni, kelj fel jó korán. Tudomásul vettem a leckét, és bevallom, mi szedtük össze eddig is a dióját, de eztán nem fogom.

Ezután családjával élvezhették a tíz éve ültetett fa ízletes csonthéjú gyümölcsét. Kisfia, Tomika viszont nem érte be a happy enddel, és gyermeki kíváncsisággal faggatni kezdte az apját. Papa! Mi értelme volt annak, hogy ezt a pár kiló diót mi egy egész éjszakán keresztül felvágjuk, papírcetlit gyömszölgünk bele, és pepecseljünk a visszarágaztással? Grün barátom előbb elgondolkodott, majd így válaszolt: Tudod, Tomika, a mi kedves szomszédunk még nem tanult hit- és erkölcsant, amit te nemsokára fogsz, így nem ismerte azt a parancsolatot, ami így szól: Ne lopj! Ezért nyúlta le a mi diónkat, és mi legalább erre a parancsolatra megtanítottuk furmányos cselünkkel.

Kedves Olvasóim bizonyára ismerik a népi bölcsességet: a részeg ember és a gyerek mindig kimondja az igazságot. Ez működött most is. Tomika visszakérdezett: De hát papa! Te és anyu sose loptatok senkitől semmit, mégis nemrégén fél éjszaka sírva olvastátok a levelet, amit azután kaptatok, hogy a mama által sok éve vezetett trafikot megpályázva a válaszlevélben az állt: nem nyert. Ebből a kutyaszorítóból már egy bölcs rabbinak is kunszt lett volna kijönni, de országos barátom erre is válaszolt: Kisfiam! Ha majd a politikusaink is megtanulják legalább azt a parancsolatot, ami úgy kezdődik, hogy ne kívánd meg..., akkor talán nem kapunk mi sem több ilyen levelet.

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát

Boldog Újévet, jó egészséget, testvériséget és békességet

kíván a Keren Hayesod, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt!

Shana tova!

Izrael támogatása: www.kh-ua.org.il
E-mail: legacy@kh-ua.org.il

Sabbathsong
Klezmer Band
15 éves jubileumi koncert
a Dohány utcai Zsinagógában

2013. 09. 29.
vasárnap 19 óra

Osvald Marika
Hegedűs D. Géza
Gesztesi Károly
Jávori Ferenc - Fegya
Tommy & Mia Vig
Szakcsi Lakatos Béla
Fekete László főkantor
Kinneret kamarakórus

Az est fővédnöke:
Ilan Mor
Izrael Állam nagykövete

VENDEGEINK

שבת חגיגה
יום הולדת שמונה

sabbathsong.hu jegyek: 4900,-Ft jegy.hu infó: 0670 263 2059

SPINOSA KOSHER-SHOP CLEANART